

Göteborgs Stadsbibliotek
Tidskriftsavgift /4
Box 5404
402 29 GÖTEBORG

A Posttidning
Ej retur

ANNONS

ARBETAREN

Arbetarkamp, politik & kultur

Arbetaren är den tidning som skriver mest om strejker, blockader och facklig organisering som sker utanför de stora, ofta socialdemokratiskt präglade, centrala organisationerna.

www.arbetaren.se

Göteborgs
Stad

Biblioteken i Göteborg

7000426884

Medlemspris 59 kronor per månad.

www.arbetaren.se/sac

SYNDIKALISTEN

#2/2026

Med

Stadsbiblioteket

**Storseger
för gårdens
arbetare**

s. 4

Arbetsköpare eller
arbetsgivare?

s. 8-10

**Joe Hill på
finlandssvenska**

s. 15

Ett sekel av 1 maj-paroller

s. 14-15

Summary in English on pages 34-35 • Resumen en español página 36-37

Короткий зміст українською мовою на 38-39 сторінках

Краткое содержание на русском языке на страницах 40-41

SYNDIKALISTEN
Medlemstidning för SAC
– Sveriges Arbetares Centralorganisation

Syndikalist
Box 6507, 113 83 Stockholm
Tel: 08 522 45 637
syndikalisten@sac.se

OBS! Info om inskick av material på sidan 43!

Redaktör och ansvarig utgivare
Toivo Jokkala, Linköpings LS

Redaktionsarbetsgrupp
Solveig Betnér, Norrköpings LS
Viktor Boström, Malmö LS
Errol Tanriverdi, Linköpings LS
Néstor Verdinelli, Göteborgs LS

Layout
Toivo Jokkala, Linköpings LS

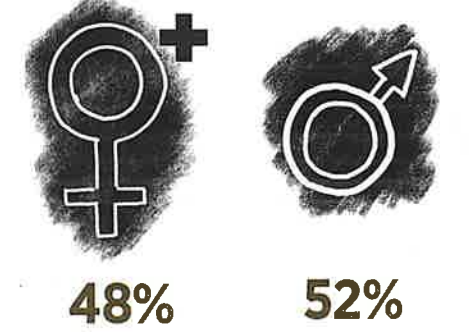
Tryck
Larsson Offsettryck
Periodicitet är fyra nummer per år
Upplaga 3 214
ISSN 1400-8416

SAC:s sekretariat
08-522 45 630
Telefontider: tis-ons kl. 13-15
E-post: info@sac.se

Medverkande (skribenter, fotografer, illustratörer, översättningsgranskare, korrekturläsare) i detta nummer: Johan Apel Röstlund, Solveig Betnér (Norrköpings LS), Viktor Boström (Malmö LS), Alf Claesson, Heléne Draheim (Mellannorrlands LS), Alexandra D'Urso (Uppsala LS), Vendela Engström (Stockholms LS), Kristian Falk (Enköping-Heby LS), Amalthea Frantz (Stockholms LS), Håkan Gustafsson (Stockholms LS), Rasmus Hästbacka (Umeå LS), Toivo Jokkala (Linköpings LS), Nina Krychun (Stockholms LS), Gabriel Kuhn (Fruviks LS), Agnes Lansrot (Stockholms LS), Iso Lindh (Stockholms LS), Mats Möller, John Nordmark (Stockholms LS), Anastasiia Omelian (Stockholms LS), Björn Pettersson (Göteborgs LS), Anna Remmets (Stockholms LS), Anette Sunabacka, Cim-Héloise Sävel (Malmö LS), Errol Tanriverdi (Linköpings LS), Néstor Verdinelli (Göteborgs LS), Cecilia Ylipää (Göteborgs LS)

Omslagsfoto: 1 maj i Norrköping. Solveig Betnér med megafon i förgrunden, Johannes Lindgren i bakgrunden.

Ungefärlig andel kvinnor och icke-binära respektive män bland medverkande, huvudpersoner i texter samt på fotografier och i illustrationer (vi strävar efter att kunna bryta den mansdominans som ofta uppstår):

Innehåll:

- 4 Solidariska lantarbetare drev in 10 miljoner
- 5 Ökad organisering bland restaurangarbetare
- 8 Arbetsrättens språk
- 12 Anarkism och anarkosyndikalism i Argentina
- 14 1 maj-märken genom decennierna
- 15 Joe Hill på finlandssvenska
- 16 Förhandling och juridik – fusklapp för förhandlare
- 18 Utbildning: Träffar i Göteborg och Gävle
- 20 SAC:s nya migrantorganisatörer
- 22 Microsoftbyggarbetare går med i Syndikalisterna
- 24 Syndikalisterna på Malmö stadsarkiv
- 26 KIM-syndikatet besöker Södertälje stadsbibliotek
- 27 Möte om pensionärsavgifterna
- 28 Distriktsårskonferensen Stockholm-Gotland
- 30 LS-, syndikats- och kommittérapporter
- 34 Summary in English – sammanfattning på engelska
- 36 Resumen en español – sammanfattning på spanska
- 38 Короткий зміст українською мовою – sammanfattning på ukrainska
- 40 Краткое содержание на русском языке – sammanfattning på ryska
- 42 Ordlista
- 43 Kontaktuppgifter

UPPSTART FÖR DIGITAL SAMORGANISATION!

Efter beslutet på SAC-kongressen om att starta en digital samorganisation för medlemmar långt ifrån närmsta geografiskt baserade LS kommer den digitala samorganisationen nu snart att bli verklighet.

Onsdagen den 16 september klockan 18.00 kommer det konstituerande mötet att hållas. Är du intresserad av att vara med på mötet och gå med i den digitala samorganisationen? Kontakta **sekretariatet@sac.se**. Har du erfarenhet av förhandling eller av att sitta i styrelse eller bara är intresserad av att engagera dig på ett hörn? Skriv till sekretariatet!

ILLUSTRATION: ISO LINDH

**Ord från generalsekreteraren:
När vi samlas och ses är vi oftast som bäst**

Nu har jag varit på SAC-sekretariatet i snart tre månader. Min bild av hur vardagen här kan se ut har delvis förändrats. Hur stor del av tiden som går åt till att felanmäla hissar och ibland försöka hjälpa kamrater ut ur hissar som sitter fast, eller bråka med frankeringsmaskinen, var lite överraskande. Men det är lyckligtvis även mycket kontakt med de lokala samorganisationerna, LS, och deras medlemmar som hör av sig om olika saker.

En hel del mejl som kommer in till sekretariatet kan däremot vara från personer som egentligen söker någon annan. Det kan vara en medlem i en LS som egentligen söker kontakt dit eller i vissa fall även till a-kassan. Det är en stor blandning. Men det är alltid roligt att se vad som händer i de olika LS:en – så fortsatt gärna att dela med er av vad som händer så att vi centralt kan hjälpa till att uppmärksamma och sprida det eller så klart hjälpa till med något praktiskt om så behövs.

Sedan jag började mitt uppdrag har vi hunnit genomföra tre referendumomröstningar, samtidigt, och fler är på gång. Diskussioner om hur organisationen ska hantera medlemsavgifter för medlemmar som inte längre arbetar och numera är pensionärer har varit en längre följetong med olika beslut på kongress och referendum genom åren. Nu har tillräckligt många LS ställt sig bakom kravet på referendum och vi kommer därför ta upp frågan på nytt. I diskussionerna ställs SAC:s ekonomi mot små LS med en stor del pensionärsmedlemmars ekonomi mot varandra. Det är då viktigt att kunna hitta en lösning som fungerar för så många som möjligt.

Men det har har också hänt annat

inom organisationen. Mina kollegor på sekretariatet arrangerade en förhandlarkonferens i Gävle den 18 april som verkar ha blivit otroligt lyckad. Förhandlare från ett gäng olika LS deltog och kunde dela sina erfarenheter med varandra och utbyta idéer och kunskap om förhandling. Det är den typen av utbyte inom organisationen som gör oss starka och bygger gemenskap och möjlighet att stötta varandra. När vi samlas och ses är vi oftast som bäst.

Annat som är på gång är uppstarten av den digitala samorganisationen. Efter beslut på kongressen kommer personer som bor i ett område utan någon lokal samorganisation eller som känner att de bor för långt bort från sin ”närmsta” LS som i många fall kan vara väldigt långt bort, ha möjlighet att organisera sig tillsammans med andra i samma situation i en digital samorganisation. Tycker du att det låter intressant? Kontakta sekretariatet på **sekretariatet@sac.se** för mer info eller om du vill vara delaktig i uppstarten. Öppen inbjudan till konstituerande möte hittar du till vänster här på uppslaget.

I skrivande stund har även första maj nyligen ägt rum, med firande, tåg och aktiviteter på många orter. Bilder har delats från många LS-firanden och publicerats i våra digitala kanaler. Det är fint att se syndikalister ta plats på gator och torg över stora delar av landet. Mer sånt! Kom också gärna ihåg att dela med er av bilder från era aktiviteter så att fler av oss får dela glädjen tillsammans med er!

Agnes Lansrot
Stockholms LS
Generalsekreterare för SAC

FOTO: TOIVO JOKKALA

Solidariska lantarbetare drev in löneskulder på 10 miljoner

Drygt en månad efter att lantarbetarsyndikatet Solidariska lantarbetare bildades i Stockholm vann syndikatet en storseger. 10 miljoner kronor kommer att betalas ut i retroaktiv lön till 35 medlemmar på en mjölgård utanför Linköping.

I förra numret av *Syndikalisten* rapporterade vi om det nya SAC-syndikatet Solidariska lantarbetare, bildat av medlemmar från Stockholms lokala samorganisation, LS, och om det ärende de inlett på en mjölgård utanför Linköping. Vid artikelns publicering hade en medlem redan fått ut 520 000 kronor i retroaktiv lön från gården.

Kort därefter nåddes ett verkligt genombrott för syndikatet – en överenskommelse träffades om att nästan 10 miljoner kronor i retroaktiva löner ska betalas tillbaka till 35 medlemmar på gården.

– Detta är inte bara en ekonomisk seger utan också en viktig signal till andra arbetare att organisering och solidaritet faktiskt fungerar, säger Tamara i Solidariska lantarbetare, som på grund av sin situation inte kan uppge sitt efternamn. Hon fortsätter:

– Många migrantarbetare inom jordbruket lever och arbetar under mycket svåra förhållanden och tror ofta att det är omöjligt att få rättvisa i Sverige.

Kärnan i ärendet är att gården under lång tid betalat ut mycket låga löner och varken OB-tillägg eller övertidsersättning.

– De låga lönerna har gjort att vissa har arbetat 300 timmar i månaden för att nå upp till en normal lön, säger Pelle Sunvisson, nytillträd central migrantorganisatör för SAC Syndikalisterna, som förhandlat med gården.

Första gången Pelle Sunvisson besökte gården var i början av december. Kort därefter genomförde gården stora förändringar, höjde lönerna och började betala ut ersättning för OB och övertid, berättar han.

– Det har skett en stor löneförhöjning i den här processen. För vissa innebär detta en fördubbling av nuvarande lön.

Tamara i Solidariska lantarbetare tror att arbetarnas sammanhållning var det som fick gården att ändra kurs.

För vissa arbetare på mjölgården har Solidariska lantarbetares insatser inneburit en fördubbling av deras lön. Förhandlaren Pelle Sunvisson i gul jacka i mitten av bilden. FOTO: SOLIDARISKA LANTARBETARE

– Arbetarna höll ihop och gav inte upp. En möjlig blockad på en mjölgård är dessutom en mycket allvarlig situation för verksamheten.

Tamara. FOTO: JOHAN APEL RÖSTLUND

Om kor inte mjölkas i tid blir det snabbt ett stort problem både för produktionen och för djurens välmående. Offentlig uppmärksamhet och medial spridning, det fackliga arbetet samt risken för

fortsatta juridiska och ekonomiska konsekvenser spelade antagligen också stor roll, säger Tamara.

Enligt Pelle Sunvisson har det tidigare funnits en rädsla bland arbetarna på gården och det har varit omöjligt att vara öppen med facklig tillhörighet. I dagsläget är det helt

annorlunda. Nu är över 90 procent av arbetarna organiserade inom Solidariska lantarbetare.

Syndikatet befinner sig nu i förhandlingar om ett eget kollektivavtal med mjölgården. Gården har redan ett kollektivavtal med Livs, så det nya skulle då bli ett andrahandsavtal. Tamara säger att hon tror att ett nytt kollektivavtal skulle kunna förändra mycket – att det skulle ge tydligare regler och göra det svårare att exploatera arbetare i framtiden.

– Kanske kan arbetet på gården med tiden gå från att vara förknippat med rädsla och utsatthet till att bli en arbetsplats som människor faktiskt vill arbeta på, tack vare goda villkor, säger Tamara, och tillägger:

– Men det viktigaste är kanske att arbetarna känner att de inte är ensamma och att de har rätt att säga ifrån. Och vi som fackförening har ett stort ansvar för de människor som vi har tagit på oss att försvara.

Vendela Engström
Stockholms LS

Toivo Jukkala
Linköpings LS, Syndikalistens redaktör

Migrantorganisatören David Garriga från Stockholm samt Cim-Héloise Sävel och Mio Hartman från Malmö är alla delaktiga i den nya organiseringen på restauranger. FOTO: HÅKAN GUSTAFSSON

Ökad organisering på restauranger

Det våras för organisering inom restaurangbranschen. Parallellt med fackliga blockader mot restaurangen Elsa vin & mat har det nya restaurangsyndikatet i Malmö precis vunnit en viktig förhandling på en annan restaurang – och i Stockholm startade Stockholms LS i februari i år ett nytt restaurang- och hotellsyndikat.

David Garriga Fernandez, nyligen vald till att bli en av SAC:s två centrala migrantorganisatörer, jobbade länge som kock och kökschef både i Stockholm och i Barcelona. Han kallar restaurangbranschen för hemsk, speciellt för migranter.

– Lönerna är jättelåga. Arbetare tvingas jobba många timmar och arbetsköpare behandlar många illa. De sparkar folk med kort varsel och det är en arbetsmiljö med mycket press.

Men det finns också ljusglimtar.

– En rolig sak som precis har hänt det nya restaurangsyndikatet i Stockholm är att en av våra medlemmar har blivit utsedd till lokalt skyddsombud för en restaurangkedja i Stockholm.

Sedan tidigare har Stockholms LS regionala skyddsombud, som bland annat verkar inom restaurangnäringen, men att en syndikalist väljs

till lokalt skyddsombud är ännu ganska ovanligt.

– Vår medlem ställde upp i ett öppet val på arbetsplatsen och blev framröstad av sina kollegor, berättar David Garriga Fernandez.

När jag möter Mio Hartman och Cim-Héloise Sävel i Malmö LS' lokal har de precis haft ett konstituerande möte för Malmöhus restaurangsyndikat – Malmö solidariska restaurangarbetare, och också redan vunnit en förhandling om en tillsvidareanställning.

– Ett väldigt vanligt förekommande problem är att arbetare får ett kontakt på en tillsvidareanställning eller en visstidsanställning, med en viss procent, men sedan är det bara tiden som klockas in eller schemaläggs som den anställda får betalt för. Då blir det i praktiken en timanställning, säger Cim-Héloise Sävel.

De aktiva i det nya Malmösyndikatet listar också osäkra arbetsplatser, bristande arbetsmiljöarbete och olyckor som stora problem.

– På vissa restauranger får man inte rätt utrustning. Ibland förses den anställda inte med kläder och skor. Det kan också handla om rent farliga rutiner vid städning av till exempel ugnar och grillar, säger Mio Hartman.

Både Malmö LS och Stockholms LS har en tradition av att driva indrivningsblockader enligt 41 paragrafen i medbestämmandelagen, MBL, när det finns lönefordringar.

För några månader sedan försatte Malmö-

facket restaurangen Elsa vin & mat i blockad. Den restaurangen hade stora löneskulder till en medlem i Malmö LS.

I Stockholm har syndikalisterna nyligen försatt den populära söderortsrestaurangen Kaffe Express Colombia i blockad. Våren 2025 drev man uppmärksammade blockader mot ett sushi-ställe efter att fyra ukrainska restaurangarbetare tagit striden mot diskriminering och lönestöld, och året innan försattes veganrestaurangen ChouChou i blockad.

Både i Stockholm och i Malmö menar de att restaurangsyndikateten bygger gemenskap och förtroende för facklig organisering.

– Det finns en jättebra kommunikation mellan medlemmarna som byter information och kunskap, säger David Garriga Fernandez.

I Malmö planerar facket branschträffar som ska vara öppna för alla arbetare inom restaurangvärlden.

– Det är kul att att vi har kommit igång och hittat varandra. Så fort jag träffar någon annan som också jobbar inom restaurang bjuder jag in dem till våra branschträffar, säger Mio Hartman.

Håkan Gustafsson
Stockholms LS

En längre version av artikeln finns på arbetaren.se/2026/03/27/nu-okar-organiseringen-bland-restaurangshyarbetare

Dramatik vid facklig blockad

Våldsamma knuffar mot fackets blockadvakt och anmälan mot *Syndikalistens* redaktör och två fackliga företrädare för ofredande. Det blev dramatiskt när Linköpings lokala samorganisation höll blockad motrestaurang Yogi i Linköping den 2 maj.

På lördagskvällen den 2 maj samlades Linköpings LS av SAC till blockad utanför restaurang Yogi i centrala Linköping. Blockaden var en så kallad indrivningsblockad enligt medbestämmandelagen, MBL – en typ av facklig stridsåtgärd som facket enligt lagen kan ta till när det finns obetalda fordringar. Förhandlingarna mellan facket och restaurangen om obetald lön till Linköpings LS' medlem, som pågått lågintensivt i flera månader, har inte utmynnat i någon överenskommelse. Men från fackets sida är bilden klar.

– Det har redan lämnats in en stämning mot restaurangen för utebliven semesterbetalning. Vad som är obesträtt är att restaurangen fortfarande är skyldiga vår medlem 38 000 kronor plus ränta, pengar som restaurangen i flera månader vågrat betala. Vi är här för att driva in de pengarna, säger Daniel Johanson, medlem i Linköpings LS' förhandlingskommitté, som står utanför restaurangen med megafon runt halsen.

Efter att Migrationsverket granskat mannens anställning och funnit avvikelser mellan redovisad skatt och faktiska löneutbetalningar från restaurangen har medlemmen nekats förlängning av arbetstillståndet. Det har lett till att han utvisats till sitt ursprungsland, Indien.

Syndikalistens redaktör följer med Linköpings LS' förhandlingsdelegation in i restaurangen när de överränner sina krav för att rapportera för denna tidning. Utanför lokalen håller blockaddeltagarna på att resa en banderoll och förbereder sig för att dela ut flygblad till de förbipasserande.

Det utbryter en intensiv diskussion mellan restaurangens ägare Felicia Chiu, hennes bror Wei Hsiung Chiu och de två företrädarna för förhandlingsdelegationen. Jag ber Felicia Chiu att i egenskap av reporter för fackets medlemstidning få ställa några frågor för att kunna återge restaurangens bild av konflikten. Hon frågar om jag kan låta henne ringa några samtal först.

När Felicia Chiu ringt sina samtal återupptar jag intervjun.

Facket gör gällande att det här är en laglig indrivningsblockad?

– Vi är under förhandling, säger Felicia Chiu.

Men enligt de papper jag fick ta del av så är det ju...

– Det tror jag inte.

...enligt de papper jag fick ta del av har Migrationsverket underkänt...

– Det är under en annan förhandling, bryter Wei Hsiung Chiu in.

Vad är den andra förhandlingen då?

– Du får prata med polisen sedan, för polisen bad mig att inte säga någonting, säger Felicia Chiu.

Okej, då skriver jag att du uppger att polisen bett dig att inte kommentera.

När jag kommer ut ur restaurangelokalen råder fullt tumult. En företrädare för restaurangen har gett sig på en kvinnlig blockadvakt med knuffar och andra har fått gå emellan för att stoppa angreppet.

En stund senare kommer polisen fram till mig och ber mig identifiera mig. Jag har blivit anmäld för ofredande, säger polismannen. Jag legitimerar mig med pressleg och förklarar att jag är där i egenskap av reporter och att jag gjorde som restaurangägaren bad mig, alltså väntade på plats för att få ställa mina frågor medan hon ringde några samtal, men att jag avlägsnade mig så snart hon sade att hon inte ville kommentera mer. Trots det blir jag tagen åt sidan och fotograferad ur tre vinklar, ”för det fortsatta utredningsarbetet”.

När jag kommer tillbaka visar det sig att de två deltagarna i förhandlingsdelegationen som över-

lämnade kraven fått genomgå samma procedur.

Jag frågar blockadvakten Sila Cengiz från Linköpings LS om hon tror att blockaden kommer att ha någon effekt.

– Jag tror att det kommer att få människor att tänka efter innan de går in på restaurangen. Det kommer nog också att göra folk mer medvetna om läget, för de känner nog inte till situationen om de inte jobbat här. Och även om de inte bryr sig nu lär de nog tänka på det nästa gång de går förbi restaurangen. Så jag tror det har effekt.

Tror du att den även kommer att få restaurangen att vilja betala de pengar som Linköpings LS kräver till sin medlem?

– Om de förlorar tillräckligt med kunder tror jag det. Men de verkar väldigt aggressiva, så jag är inte säker.

Många förbipasserande stannar till och tar emot flygblad. Vid restaurangens uteservering är det tomt. Någon enstaka gäst går in på restaurangen.

Blockadvakten som blivit angripen med knuffar ber att få lämna en anmälan, men polisen på plats vägrar ta emot den.

– Du får prova att komma tillbaka eller åka till polisstationen sedan, säger en av poliserna.

På polisstationen vägrar man också ta emot anmälan och hänvisar till resursbrist. Blockadvakten uppger för mig dagen därpå att hon till slut lyckats ringa in sin anmälan via telefon morgonen efter.

Syndikalist har utan framgång sökt företrädare för restaurang Yogi för ytterligare kommentarer.

Toivo Jokkala

Linköpings LS, Syndikalistens redaktör

Uppsala LS tar lönefajten

Uppsala LS av SAC hjälpte en pedagog på en privat förskola att förhandla upp lönen. Förhandlaren Alexandra D'Urso berättar om processen, om esset i rockärmen och om hur fackföreningen har satsat på fler ideella förhandlare.

Det var efter lönesamtal på en privat förskola som en förskolepedagog hörde av sig till sitt fack, Uppsala lokala samorganisation av SAC.

Medlemmen var missnöjd med löneutvecklingen och på arbetsplatsen visade det sig, enligt Uppsala LS, att det fanns flera stora arbetsmiljöproblem: Kränkande särbehandling, hot om varningar, konflikter i personalkollektivet och otydliga rutiner.

– I januari kallade vi dem till förhandling angående anställningsvillkor, lön, arbetsmiljön och arbetstider. Och om kränkande särbehandling som skedde mot vår medlem, säger förhandlaren Alexandra D'Urso.

När ledningen inte ville lämna ut dokument tvingades facket att påminna om medbestämmandelagen (MBL) 18 §, som tydligt

säger att om en part i en förhandling åberopar skriftliga handlingar ska de finnas tillgängliga för motparten.

– Men då behövde förhandlingen pausas, fortsätter Alexandra D'Urso. När förhandlingarna sedan återupptogs var de betydligt mjukare och vi kunde resonera med arbetsköparen.

Sammanlagt hölls det fyra förhandlingar under vintern. Och vid den sista förhandlingen gick ledningen med på att höja medlemmens lön.

SAAK ovanligt omtyckt

Syndikalisternas a-kassa SAAK fortsätter att vara exceptionellt populär bland de egna medlemmarna. Det visar en ny nationell undersökning.

Sveriges a-kassor, som är samorganisationen för samtliga a-kassor i Sverige, genomför vartannat år en *nöjd-kund-index*-undersökning, NKI. Där undersöks hur belåtna a-kassemedlemmarna är med sin a-kassa. Undersökningen resulterar i ett sammanvägt värde för samtliga a-kassor tillsammans samt ett unikt värde för varje enskild a-kassa. Vid den senaste mätningen fick a-kassorna tillsammans ett NKI-värde på 68, medan Sveriges arbetares a-kassa, SAAK, som står SAC Syndikalisterna nära, fick 79.

– Vi vet inte med säkerhet att det är det högsta värdet men har samtidigt inte hört att någon a-kassa har haft ett bättre resultat, säger

Michael Ribbenhag, föreståndare för SAAK, och fortsätter:

– Jag hoppas och tror att det är vår ambition att stå för snabb och bra service som är förklaringen.

Michael Ribbenhag beskriver arbetslöshetsförsäkringen som ”en komplex massa”, som ofta är svårt att överblicka, och att medlemmar inte alltid får ett positivt beslut av a-kassan.

– Jag vill passa på att tacka alla våra medlemmar. Vi upplever att medlemmarna på det stora hela är väldigt förstående i kontakterna med oss. Att det sedan i en utsatt situation kan vara frustrerande i de fall man får ett annat beslut än man väntat sig är något vi i vår tur har full förståelse för.

Toivo Jokkala

En längre version av artikeln finns på syndikalistens.sac.se/toppnojda-medlemmar

Under de senaste månaderna har de aktiva i Uppsala LS vunnit flera förhandlingssegrar.

Nyligen hotades en medlem som arbetar i kommunen med uppsägning – något som stoppades av facket. Tidigare har Uppsala LS också stoppat ett bemanningsföretag från en uppsägning i samband med en föräldraledighet.

Alexandra D'Urso berättar att de vunna ärendena är ett resultat av att fackföreningen satsat på utveckling av förhandlingsvanan bland medlemmar.

– Vi har satsat mycket på att öka vår förhandlingsverksamhet och att utbilda fler förhandlare.

En uppskattad utbildning som facket har anordnat är så kallad ”MBL-pingpong”. Deltagarna får prova att rollspela arbetare och arbetsköpare och i olika scenarier, riktiga och påhittade, testa att använda MBL-paragrafer i förhandlingssituationer.

– Vi har verkligen ökat antalet personer som kan hoppa in och ta förhandlingar. Vilket är jätteroligt, säger Alexandra D'Urso.

Håkan Gustafsson

Stockholms LS

En längre version av artikeln finns på arbetaren.se/2026/03/12/uppsala-facket-hjalpte-forskolepedagog

MER NYHETER PÅ WEBBEN:

SJ "ghostade" – nu stäms de av Järnvägssektionen:
arbetaren.se/2026/03/20/sj-ghostade-forhandling

Bilderna från årets 1 maj-firande runt om i landet:
syndikalistens.sac.se/syndikalistiskt-1-maj

Dalarnas LS i solidaritet med Palestina:
syndikalistens.sac.se/vi-kan-inte-bara-sta-och-saga

Arbetsrättens språk

– precisa kontra luddiga begrepp

I denna andra artikel i serien om SAC och arbetsrättens historia diskuterar Kristian Falk språkbruket inom arbetsrätten i förhållande till framväxten av kollektivavtalssystemet. Fokus ligger på motpolerna ”kapital” och ”arbete” ur ett begrepps-historiskt perspektiv – med hjälp av en text av tidigare justitieministern Lennart Geijer från 1983.

Arbetarrörelsedemonstration i början av 1900-talet.
FOTO: ARBETARENS ARKIV

Arbetsrätten växte fram i syfte att reglera mötet mellan arbete och kapital, alltså situationen där en eller flera personer utför arbete åt någon annan.

De flesta av oss blir konfunderade över språkbruket inom arbetsrätten, en specialiserad juridisk begreppsapparat som reglerar relationerna på arbetsmarknaden.

Medlingsinstitutet erbjuder en ordlista som ger några ledtrådar – den ligger på www.mi.se/ordlista

Men det är en mycket förenklad ordlista som osynliggör hur arbetsrätten vuxit fram och understött kollektivavtalssystemet. Dynamiken och brytpunkterna i det förflutna är totalt frånvarande – som om arbetsrätten och dess språkbruk vore något statiskt.

Med mitt kritiska uppdrag har jag gjort en omläsning av en text av Lennart Geijer (mest känd som socialdemokratisk justitieminister 1969–76). Vi börjar direkt med några centrala begrepp, som Geijer problematiserade i en vänbok till juristen Axel Adlercreutz (se litteraturlistan). Geijers begreppshistoriska ansats är inspirerande.

/Arbetsgivare vs arbetsköpare/

Begreppet *arbetsgivare* föddes med industrialismen. Men det var knappast glasklart i samtiden. I ett tal av biskopen Carl Adolph Agardh 1846 (året då skråväsendet avskaffades) laborerade han med begreppet *arbetsägaren*, som part inom daglönsystemet. Mer vanligt var ”företagsledare”, ”näringsidkare” eller ”industriidkare”. Den liberale juristen Gustaf Hamilton var antagligen den som introducerade ”arbetsgivare” i en text 1865.

Geijer benämnde denna rättsfigur som ”portalfiguren inom arbetsrätten” – företagaren som driver verksamhet och därmed uppträder i skilda roller inom juridiken: köpare, säljare, låntagare med mera. Inte nödvändigtvis som enskild utan även som så kallad juridisk person: aktiebolag, myndighet med mera.

Geijer poängterade att begreppet inte är invändningsfritt. Haken är att fabrikörer och näringsidkare ville anlägga köprättsliga regler på arbetsavtalet:

”Det hade varit konsekvent att då anta benämningen arbetsköpare, för det är ju vad det var fråga om. Men det lät väl för krasst.”

Sociologen Gustaf Steffen förespråkade en större klarhet i en skrift 1891:

”Det ligger sålunda i lönesystemets (och därmed privatkapitalismens) natur, att arbetsköparen (kapitalisten) och arbetssäljaren (arbetaren) alls icke äro likställda.”

Begreppet arbetsgivare framställer köparen av arbetskraft som ”en human person” som gav arbete åt dem som inget arbete hade. Begreppet pekar i ”en patriarkalisk riktning”, ansåg Geijer, med tillägget:

”Det är som bekant saligare att giva än att taga. (Om därav följer att det är saligare att vara arbetsgivare än arbetstagare är en teologisk fråga, som lämnas därhän.)”

Geijers logiska slutsats var att en ”omkastning av beteckningarna skulle kunna försvaras”. Det är ju arbetaren ”som mot lön ger sitt arbete till köparen”.

/Arbetare – arbetstagare – löntagare/

I det förindustriella samhället skilde man mellan tjänstehjon och betjänter (föregångare till tjänstemän). 1864 års näringsfrihetsförordning

kodifierade industrialismens genombrott. Det var nu *arbetare* blev ett etablerat begrepp även i lagspråket.

1908 hade juristen Gustav Olin skrivit om utländsk lagstiftning och introducerat ”den något träga, tyskinspirerade termen” *arbetstagare*, som Geijer förmodade är en direkt översättning av tyskans *Arbeitsnehmer*.

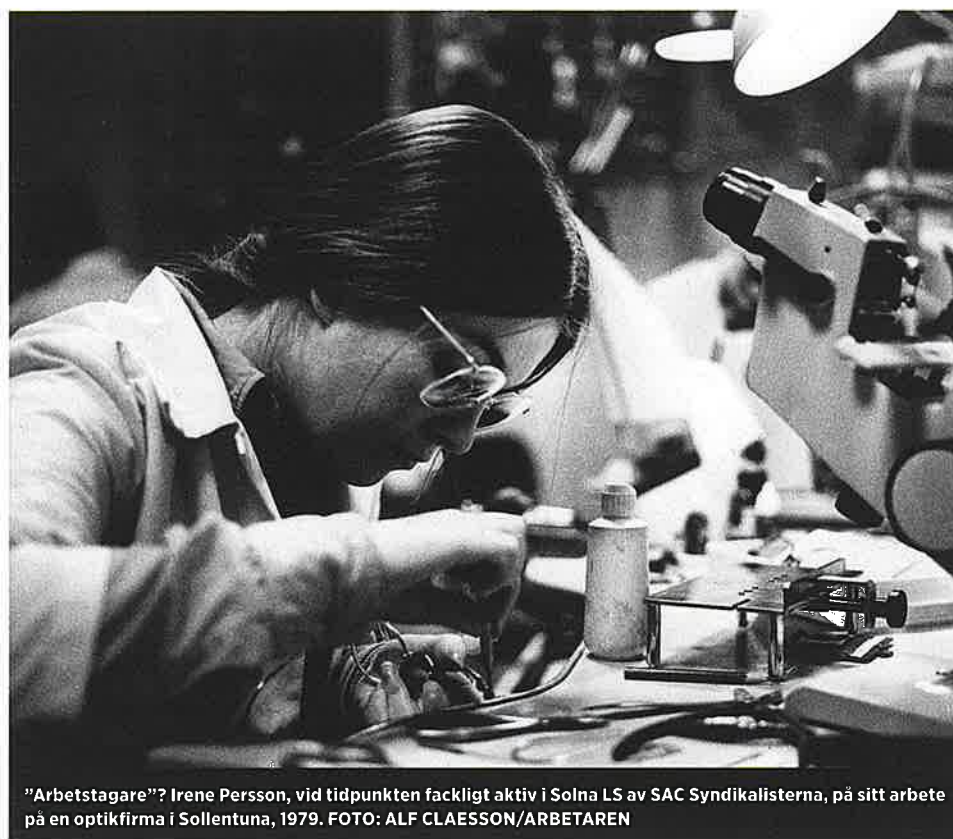
Ännu vid tillkomsten av 1928 års arbetsfredslagstiftning (Lag om kollektivavtal och Lag om arbetsdomstol) vilade det arbetsrättsliga språket på arbetarbegreppet. Det går att avläsa i lagarna om arbetarskydd, olycksfallsförsäkring och arbetstid, men också i lagarna om medling och särskild skiljedomare i arbetstvister.

Det var 1936 års lag om förenings- och förhandlingsrätt som etablerade ”arbetstagare” som rättsfigur. Det ökade antalet kontorsanställda (inklusive ingenjörer etc) hade börjat organisera sig fackligt. De begärde lagstiftning för att kunna hävda sina intressen, samtidigt som de inte identifierade sig med begreppet arbetare.

I vår samtid förekommer även begreppet *löntagare*. Lennart Geijer menade att det kan spåras tillbaka ända till 1700-talet. Det förekom i flera utredningar under mellankrigstiden, men utan större genomslag. Det är beslutet

I det förindustriella samhället skilde man mellan tjänstehjon och betjänter, begreppet som föregick ordet tjänstemän. Mjölkerskor och ladugårdsskarlar vid Julita gård i Södermanland vid förra seklets början.
FOTO: NORDISKA MUSEET

"Arbetstagare"? Irene Persson, vid tidpunkten fackligt aktiv i Solna LS av SAC Syndikalisterna, på sitt arbete på en optikfirma i Sollentuna, 1979. FOTO: ALF CLAESSION/ARBETAREN

vid LO-kongressen 1971 att utreda "frågan om branschfonder och annan fondbildning av vinster" som skapar en öppning. När den socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredning 1974 lanserades begreppet *löntagarfonder* i direktiven.

Begreppet löntagare fick kanske en mindre lockande klang när fondfrågan kom i vanrykte.

Personligen brukar jag luta mig mot begreppet *lönearbetare*. Det korresponderar med skrivningen i SAC:s stadgar (sedan 1916) om löneslaveriets avskaffande.

/Vem är det som ger – och vem tar?/

Lennart Geijer betonade att jurister såg klart på vem som var vem i jordbrukssamhället. I en lärobok 1847 skrev Fredrik Schrewelius att den som i en tjänstelega (alltså ett dåtida avtal om att upplåta sin arbetskraft till någon) "åtager sig, att använda sina krafter till en annans nytta, är att anse som legogivare (locator operarum) och den till vars nytta den andre använder sina krafter, såsom legotagare (conductor operarum)".

Att upprätta hinder för någon att ta ett arbete och någon annan att köpa arbete ansåg Adam Smith (i *The Wealth of Nations* 1776) var att göra våld på varje människas grundläggande frihet att använda sina egna händer:

"The property which every man has in his own labour (...) is the most sacred and inviolable. The patrimony of a poor man lies in the strength and dexterity of his hands; and to hinder him from employing this strength and dexterity in what manner he thinks proper without injury to his neighbour, is a plain violation of this most sacred property. It is a manifest encroachment upon the just liberty both of the workman, and of those who might be disposed to employ him."

Vi kan notera att i det engelska språket finns ingen givare eller tagare, utan två formellt jämbördiga parter i ett kontraktsförhållande: employer (den som anställer) och employee (den som blir anställd).

I förordet till tredje utgåvan 1883 av Karl Marx *Kapitalet* skrev Friedrich Engels:

"Det skulle inte falla mig in att [...] lansera den ökända jargong, som tyska ekonomer använder; denna rotväliska, som t.ex. kallar den för arbetsgivare, som låter andra arbeta åt honom för kontant betalning, och använder benämningen arbetstagare om den, som lämnar ifrån sig arbete mot lön."

Utifrån liberala kontraktsprinciper är "arbetsköpare", trots att det begreppet uppfattas som

så radikalt språkligt färgat i Sverige i dag, ett sakligt sett adekvat språkbruk, men faktiskt även ett neutralt begrepp.

/Den dolda klausulen/

Arbetsgivarprerogativet, ofta kallat arbetsledningsrätten, är en grundläggande princip inom svensk arbetsrätt som innebär att arbetsgivaren har rätt att fritt leda och fördela arbetet. Principen kallas även för 32-befogenheter efter en paragraf (från början § 23) i Svenska Arbetsgivarförbundets stadgar:

"... arbetsgivaren har rätt fritt antaga och afskeda arbetare, att leda och fördela arbetet och att begagna arbetare från hvilken förening som helst, eller arbetare stående utanför förening."

Arbetsdomstolen förklarade i början av 1930-talet att arbetsledningsrätten utgör en allmän rättsgrundsats – som gäller även utan stöd i kollektivavtal (AD 1932 nr 100 och AD 1934 nr 179). Det brukar sägas att denna självpåtagna befogenhet utgör en dold klausul i kollektivavtal. I den världsbilden passar ordet "arbetsgivare" in väl – utifrån föreställningen att den som "ger" arbetstillfällen också har rätt att fritt besluta om hur det ska gå till.

I nästa del av denna artikelserie blir det mer begreppshistoriska problematiseringar, med hjälp av Lennart Geijer. Arbetsrättslig språkvård, för att spetsa till det.

Kristian Falk
Enköping-Heby LS

LITTERATURTIPS:

Min primära inspirationskälla är Lennart Geijers text "Arbetsrättens språk" i **Perspektiv på arbetsrätten – Vänbok till Axel Adlercreutz** (1983).

Tilläggas kan att Lennart Geijers doktorsavhandling är mycket läsvärd: **Arbetsgivare och fackföreningsledare i domarsäte – en studie i rättsbildningen på arbetsmarknaden** (1958).

Geijer var mycket kritisk till att Arbetsdomstolen under en period godkände monopolavtal som LO drivit igenom. Detta har jag skrivit om i en artikelserie i *Syndikalist* 2019–2021.

NR 14

RADIKAL BOKMÄSSA

25-27/9 2026

Aftonstjärnan
Plåtslagaregatan 2, Göteborg

25-27 september återkommer Sveriges största och störigaste bokmässa. I en tid av krig, kriser och inskränkta friheter är det viktigare än någonsin att nätverka och organisera tillsammans.

Syndikalistiskt Forum samlar åter författare, förläggare och aktivister på Aftonstjärnan för ett gratis alternativ till den kommersiella bokmässan – som vi gjort varje år sedan 2013.

Välkommen till Radikal Bokmässa 2026!

SYNDIKALISTISKT FORUM

Ingen konflikt skulle ske i isolering

Med detta nummer av *Syndikalist* inleder vi en historisk serie om anarkismens och anarkosyndikalismens historia i Argentina och de många kamper som utspelat sig där. Vår ciceron är Néstor Verdinelli i Göteborgs LS av SAC.

Anarkismens historia i Argentina är tätt sammanvävd med ansträngningarna att befolka landet med invandrare från alla världens hörn. Från och med 1850 stiftades lagar som inriktades på att få människor med arbetsförmåga att flytta till Argentina och att underlätta inlemmandet av dem i landets kultur.

Några av dessa lagar gick (och går än i dag) ut på att alla som är födda i landet ovillkorligen får argentinskt medborgarskap. Därför förekommer inte det i Sverige rådande begreppet ”andra generationens invandrare” i Argentina. Andra lagar gick ut på att göra undervisningen i skolorna fri från religion, samt att införa av skoluniform.

»Det fanns en faktor som politikerna inte räknat med.«

Denna bestod av ett vitt förkläde, med syftet att dölja barnets socioekonomiska status. Det innebar också att inga religiösa symboler kunde visas. Så det syntes inte om barnet var katolik, muslim eller jude – det fanns inte möjlighet att använda den judiska kippan, det kristna korset eller den muslimska slöjan. En ytterligare åtgärd var att staten och kyrkan separerades.

Allt för att välkomna invandringen. Men det fanns en faktor som politikerna inte räknat med. Vid den här tiden var politisk och religiös förföljelse inte ovanligt i Europa. Det förde med sig att en hel del förföljda människor kunde fly straff eller förtryck genom att resa till Argentina, och de blev väl mottagna där. Det innebar att invandringen inte enbart kom att bestå av lydiga arbetare som de borgerliga politikerna förväntade sig.

Bland de ”nya” argentinarna återfanns förföljda socialister, anarkister, religiöst oppositionella, med flera – många med långa erfarenheter av politisk eller facklig kamp.

Ett av de allra första exemplen på hur dessa organiserade sig är Sociedad Cosmopolita de Resistencia y Colocación de Obreros Panaderos, det vill säga bageriarbetarnas fackförening, som bildades i Buenos Aires i augusti 1887. Den grundades av en känd italiensk anarkist, Ettore Mattei, och dess stadgar författades av den då världskände anarkisten Errico Malatesta. Deras strejk 1889 innebär att de vann kampen för åtta timmars arbetsdag för bageriarbetarna. Det var mycket tidigt – åttatimmarsdagen skulle inte bli allmän lag förrän 1919.

Därefter gick utvecklingen mycket snabbt.

Redan 1901 grundades FOA, Federación Obrera Argentina (Argentinska arbetarfederationen). Den var då en samling av socialister och anarkosyndikalister. Där fanns olika syn på mycket – framför allt på organisationens sätt att arbeta och hur de skulle organisera sig för att uppnå sina mål. Medan socialisterna sökte sig till den politiska kampen och ville grunda ett parti som skulle delta i det politiska livet, ville syndikalisterna fortsätta med den fackliga kampen i syfte att uppnå ett samhälle med andra jämlikhetsprinciper. På det organisatoriska planet skulle skillnaderna visa sig omöjliga att överbygga. Medan socialisterna ville att facket skulle ha en stark styrelse ville anarkisterna värna principen att det var medlemmarna som

skulle fatta alla beslut och behålla makten på basplanet i organisationen – besluten skulle tas på medlemsmöten eller årsmöten.

Enligt anarkisterna skulle organisationen vara demokratisk: församlingarna utgjorde organisationens kärna. Där diskuterades alla åtgärder som skulle genomföras, och varje arbetare kunde fritt uttrycka sin åsikt om dem.

Klassolidariteten var ett annat centralt inslag. Anarkisterna kämpade för att ingen strejk skulle ske i isolering: solidaritetsstrejker, bojkott av företag och demonstrationer gjorde det möjligt att hålla ut under de hårdaste konflikterna och i många fall uppnå viktiga segrar.

Anarkisterna lade stor vikt vid arbetarnas utbildning och inrättade ett bibliotek och en teatergrupp i varje lokal. Teater- och sånggrupper var viktiga. Dessa åkte runt i landet för att framföra kampsånger och skådespel. Och, naturligtvis, propagera för att arbetarna skulle organisera sig. Ibsens *Ett dockhem* var en stående pjäs. Och sången ”Hijo del Pueblo” likaså, anarkisternas sång sedan 1885. Dessa grupper åkte även till mindre städer, med syfte att sprida tanken om organisering.

Samsynen mellan socialister och anarkister bröts vid fjärde årsmötet i augusti 1904, då den rent anarkistiska FORA (Federación Obrera Regional Argentina) bildades. Den spelade en mycket viktig roll i kampen för bättre livsvillkor för arbetarna. Fram till 1930 blev denna organisation den största och mest betydande när det gällde organiserat motstånd – dock inte utan diskussioner och slitningar. 1915 delades den i en ”anarkistisk” del (FORA del V Congreso) och en ”syndikalistisk” del (FORA del IX Congreso). Denna syndikalistiska del upplöstes senare sig själv för att bilda USA (Union Sindindical Argentina), som i sin tur skulle komma att utgöra en del i skapandet av CGT (Confederación General del Trabajo) som fortfarande är den huvudsakliga fackliga organisationen i Argentina.

Perioden 1904–1930 skulle komma att innebära viktig facklig kamp, som ledde till betydande förbättringar för arbetarna. Det är viktigt att redovisa några höjdpunkter i kampen under de åren.

Vi kan börja med hyresstrejken 1907. Invandringen under perioden mer än fördubblade befolkningen. Behovet av bostäder var trängande och nytillkomna hänvisades till att bo i ”conventillos” (på svenska brukar dessa kallas för duvslag). Det var stora hus, där varje rum hyrdes ut till en familj. Rummet saknade fönster, vatten, kokmöjlighet och toalett. Det fanns ett allmänt kök (folk fick ”boka sig” för att laga mat) och ett gemensamt utrymme med vattenkranar och toalett. Duschar fanns i regel inte. Med stöd av FORA och UGT, Union de Gremios Trabajadores (en facklig organisation med koppling till socialisterna), hade 1905 la Liga Contra los Alquileres geundats, en organisation av hyresgäster som bodde i Conventillos, grundats. Hyrorna var skyhöga, villkoren för boende diktatoriska. I kontrakten ingick klausuler som förbjöd skrik eller dans, det krävdes god vandel, hyresvärderna hade oinskränkt rätt att komma in i rummen och inspektera, det var förbjudet att ha värmekällor i rummet, dörren till huset låstes på nätterna och den som ville komma in på dessa tider fick köpa en nyckel. Detta utlöste en hyresstrejk av Liga Contra los Alquileres. Det varade i drygt sex månader. Hyresvärderna bekämpade den genom att vräka folk med hjälp av polisen, som i regel agerade våldsamt, och det registrerades flera döda och många sårade. I strejken deltog drygt 3 000 ”conventillos” vilket betydde att någonstans mellan 200 000 och 250 000 människor berördes. En del fick (kanske bortom 50 procent) av den hyresrabatt och andra förbättringar i boende som man hade krävt.

Andra fick endast känna av effekterna av repressionen.

Néstor Verdinelli
Göteborgs LS

Nästa del i Argentinaserien, om bland annat 1 maj-firande, repression och kampen för åtta timmars arbetsdag, kommer i nästa nummer av *Syndikalist*.

Till minne av ett krig och ett samhällsbygge

I sommar är det 90 år sedan militärkuppen då en grupp sammansvurna höga officerare gjorde uppror mot den spanska republiken. Det blev starten på det blodiga spanska inbördeskriget. Den syndikalistiska rörelsen CNT hade en avgörande roll i de tidiga segrarna mot kuppgeneralerna. I Spaniens mest utvecklade region Katalonien avstod CNT från att gripa makten, för att i stället bli en del av den krigstida regionala regeringen, samtidigt som de drev på den sociala revolution som militärkuppen utlöste.

Under våren har Södertörns högskolebibliotek haft en utställning med ett fyrtiotal fotografier som Per Lindblom tagit under sina resor. Lördagen 11 april arrangerade Syndikalistiska kamratföreningen en specialvisning med Per.

Per Lindblom har rest, skrivit och fotograferat i spåren av spanska inbördeskriget under många år. Hans fokus har leget på CNT, Durrutikolonnen, anarkistfederationen FAI och Aragoniens försvarsråd, som styrde i den spanska regionen Aragonien under krigets första år.

Utställningen är en mycket sevärd fotodokumentation av krigets spår i landskapet, med kompletterande texter. Den östra halvan av regionen erövrades av republikanerna under krigets första veckor i juli 1936. Det var den enda bestående erövring

av ett större geografiskt område som gjordes av republikanerna under kriget.

I Aragonien blev kriget både långvarigt och intensivt, men bakom fronten organiserades ett storskaligt anarkistiskt samhällsbygge. Per Lindblom berättade att det bildades uppemot 400 revolutionära kommittéer och kollektiv som gemensamt ansvarade för jordbruk och samhällsliv.

Kristian Falk
Enköping-Heby LS

LITTERATURTIPS:

Per Lindbloms bok **Svenska anarkister och syndikalister i spanska inbördeskriget. Korrespondenter och frivilliga 1936–1939** (Federativs förlag, 2022)

Burnett Bollotens bok **The Spanish Civil War – Revolution and Counterrevolution** (1991) finns tyvärr inte utgiven på svenska. Några kapitel finns översatta och tillgängliga på Marxistarkiv.se. Särskilt kapitlet 48–50 innehåller väldokumenterade inblickar i den kommunistiska internationales Kominterns intriger: marxistarkiv.se/spanien/bolloten-spanska_inbordeskriget.pdf

"Här finns arbetarrörelsens paroller samlade"

Arbetarrörelsens kulturhistoria kan bevaras i många former. En sällan uppmärksammas form är samlandet av 1 maj-märken. Här kommer Björn Walleboms ovanliga insats in i bilden.

Femtioårige Björn Wallebom, medlem i Malmö lokala samorganisation av SAC, bor med fru och tre barn utanför Simrishamn i Skåne. Utöver att vara arkeolog och allmänt historieintresserad har han ett ganska speciellt intresse: han är storsamlare av 1 maj-märken och andra märken och når ur arbetarrörelsens historia.

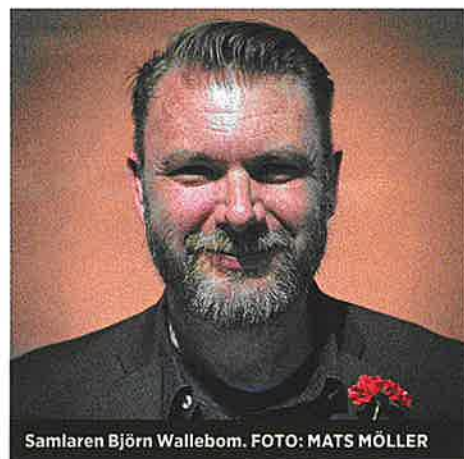
I Björn Walleboms samling återfinns utöver 1 maj-märken politiska och fackliga märken från Ungsocialisterna, SAC, SKP/VPK/Vänsterpartiet med flera organisationer på vänsterkanten, samt solidaritetsmärken av olika slag från bland annat Spanienhjälpen, Vietnamrörelsen med FNL-grupperna och Chilekommittén. När det gäller 1 maj-temat har han kompletta samlingar av Socialdemokraternas och Vänsterpartiets centralt utgivna märken, så när som på det första från 1894.

– Under slutet av 1800-talet och början av

1900-talet gjordes 1 maj-märkena i papp, vilket gör dem ganska svåra att få tag på i dag. Få finns bevarade. Dessutom är de ungsocialistiska och syndikalistiska 1 maj-märkena tryckta i mindre upplagor än Socialdemokraternas och bara sporadiskt utgivna, under framför allt 1910-talet, så de är extra rara, säger Björn Wallebom.

Hur kom det sig att du inledde ditt samlande?

– Jag är uppväxt med arbetarrörelsens ideal. Farmor var statarbarn och hennes föräldrar organiserade sig tidigt i Lantarbetarförbundet, och kämpade för statarnas sociala höjning. Morfar var socialdemokrat av den gamla stammen och från honom har jag fått höra många fascinerande historier, bland annat om hans morbror Emil som var ungsocialist och socialistisk fanbärare i slutet av 1800- och början av 1900-talet och som sedermera, av politiska skäl, flyttade från Skåne till det röda Ådalen.

Sammlaren Björn Wallebom. FOTO: MATS MÖLLER

Morfar brukade säga att "om honom skulle romaner kunna skrivas". Självt har jag gått med i 1 maj-demonstrationer sedan barnsben och någonstans på den vägen väcktes fascinationen över de årliga 1 maj-märkena med sina paroller, och jag började samla.

Hur har du fått tag på de olika märkena?

– De äldre märkena har jag fått från kamrater, bytt till mig av samlarkollegor, köpt på loppisar och auktioner. Förr fick man framför allt tag i märken på loppisar, antik- och samlarmarknader och genom byteshandel med samlarkollegor, enligt principen "ett märke för ett märke". I dag har auktionssidor på nätet allt mer tagit över. Jag kan ibland sakna den gamla tiden när man träffade samlarkollegorna över en kopp kaffe eller på loppisar för att byta märken, men å andra sidan är tillgängligheten större i dag samtidigt som det blivit lättare att nätverka och hitta information.

Vad betyder samlingen för dig?

– Märkena speglar arbetarrörelsens historia. Här finns parollerna samlade, uttryckta genom de ideal våra kamrater kämpat för, från slutet av 1800-talet, genom hela 1900-talet och fram till i dag. För åtta timmars arbetsdag, allmän och lika rösträtt, social rättvisa och fred, mot krig och fascism och så vidare. Men märkena speglar även rörelsernas interna konflikter, partispittringar och förgreningar, liksom personliga

Syndikalistiska 1 maj-märken ur Björn Walleboms samling. Från vänster till höger, uppför och ner:

"Seger". SAC som fågel fenix, småstilt i elden "Skråanda – Ledarevilde – Osolidaritet – Olust" (okänt utgivningsår).

"Direkt aktion – 1 maj" (okänt utgivningsår).

"Frihet – Solidaritet – 1 maj" med hyttande näve mot en flyende kapitalist (okänt utgivningsår).

"SAC – Solidaritet – Frihet" samt **"Du skall icke dräpa – Front mot kriget"**, småstilt **"Med solidaritet skall kapitalismen störas och världsfreden tryggas"** (1915).

"Solidaritet – Frihet – Direkt aktion för Förkortad arbetstid" (1916).

"Efter strid kommer fred – Det dagas i öster – Arbetare, samorganisera eder", småstilt **"Finland"** framställt med död, sannolikt anspelande på det finska inbördeskriget 1918, **"Sverige"** i bojor och **"Ryssland"** i soluppgång, troligen relaterat till den ryska revolutionen 1917 (okänt utgivningsår, men med tanke på symboliken troligen 1918).

berättelser och livsöden. Samtidigt utgör de en påminnelse om att vi måste fortsätta kämpa, och inte kan ta något för givet.

Björn Wallebom menar att det är viktigt att värna historien och ta hand om den, även det materiella arvet.

– Att lära av historien är helt avgörande, för att slippa gå i cirklar. En samlarkollega har sammanfattat det kärnfullt i parollen: "Samla, bevara, forska, lär!"

Björn Wallebom riktar en avslutande fråga till Syndikalistens läsare.

– Om någon därute sitter på 1894 års 1 maj-märke, andra märken som inte finns med här, eller på kunskap och information som kan fylla mina luckor om de ungsocialistiska och syndikalistiska 1 maj-märkena, så hör gärna av er!

Mejla syndikalistens@sac.se om ni har information som kan vara till hjälp. Björn Walleboms målsättning är att någon gång sammanställa allt i en liten artikel eller skrift.

Toivo Jokkala

"Joe Hill visade på att samarbete, facklig kamp och solidaritet kan ändra på sakernas tillstånd till det bättre", säger Jan-Ola Sunabacka. FOTO: ANETTE SUNABACKA

Joe Hill på finlandssvenska

1915 avrättades den svenskfödde protestdiktaren och sångaren Joe Hill i Salt Lake City i USA, dömd för ett mord som en i stort sett enig eftervärld anser att han inte kan ha begått. Joe Hill, som föddes 1879 i Gävle som Joel Häggglund, var mycket aktiv medlem av Industrial Workers of the World, IWW, en facklig organisation som står syndikalismen nära.

Trots att det gått mer än 110 år sedan Joe Hills död fortsätter hans verk att göra intryck på människor runtom i världen. En av dem som fångats är Åbotrubaduren Jan-Ola Sunabacka, som 2024 släppte en skiva med Joe Hills sånger.

– Att göra det på svenska var en självklarhet eftersom svenska är mitt modersmål, säger Jan-Ola Sunabacka, som tillhör den finlandssvenska minoriteten i sin hemstad Åbo.

Sångerna översattes till svenska på 1960-talet av Rune Lindström, Jacob Branting och Ture Nerman. Jan-Ola Sunabacka tycker att texterna känns aktuella än i dag.

– Joe Hill tar ställning för dem som drabbas hårt av den kapitalistiska girigheten, om det sedan är barnarbetare, offer för trafficking, som i "Slavinnan", eller daglönare, säger Jan-Ola Sunabacka och fortsätter:

– Det är egentligen hemskt att tänka på hur lite som har ändrats till det bättre sedan början av 1900-talet eller kanske vi ska säga hur samhället igen håller på att falla tillbaka till 1900-talets början. Strejkrätten kringskärs, socialskyddet försämras, vi krigar som aldrig förr, endast den starkares makt gäller. Joe Hill visade på att samarbete, facklig kamp och solidaritet kan ändra på sakernas tillstånd till det bättre.

När jag lyssnar på Jan-Ola Sunabackas inspelning slås jag av hur mycket mina associatio-

ner går till kristna väckelsesånger. Jag känner till sedan innan att Joe Hill gärna använde sig av sådana melodier, men den mentala kopplingen blir ännu starkare när jag hör låtarna på svenska. Sunabacka instämmer och berättar mer om bakgrunden till sångerna.

– Du har rätt om de frikyrkliga melodierna. Orsaken till att han använde sig av dem är väl först och främst att de flesta kände till dem och kunde sjunga dem. En annan orsak är att han flera gånger fängslades för agitation på gatan och när han frågade domaren om varför Frälsningsarmen fick agitera lär domaren ha svarat "men de spelar och sjunger ju", vilket ledde till att han började skriva nya texter till deras sånger och började använda sig av deras musikgrupper som ackompanjatörer.

Jan-Ola Sunabacka tillägger att Joe Hill tydligen hade en mycket bärande stämma.

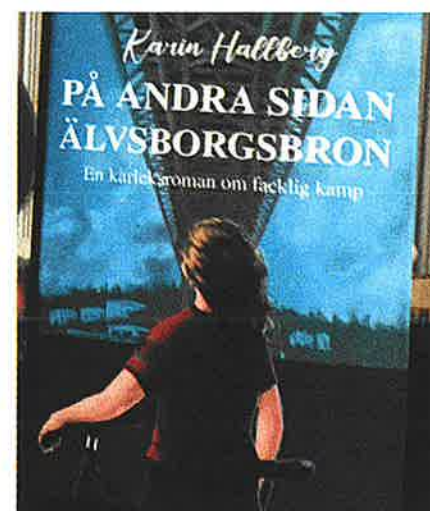
– På vår skiva har vi försökt överföra sångerna till en litet modernare tid och gjort arrangemang som vi föreställer oss att Joe Hill hade gjort om han levte i dag. Jag har ju dessutom tonsatt hans "Mitt testamente" och "Om jag någonsin skall strida".

För den som vill veta mera om Joe Hill rekommenderar Jan-Ola Sunabacka boken *Joe Hill – Mannen som aldrig dog*, skriven av den amerikanske journalisten William M Adler (2015).

Jan-Ola Sunabackas cd *Låt oss sjunga Joe Hill* innehåller 15 sånger av Joe Hill och kan beställas via nätet på adressen elmojk.com

Toivo Jokkala

En längre version av intervjun med Jan-Ola Sunabacka finns på arbetaren.se/2026/04/27/joe-hill-pa-finlandssvenska

LÄSTIPS!

Karin Hallberg väckte förra året stor uppmärksamhet med sin debutroman **På andra sidan Älvsborgsbron – En kärleksroman om facklig kamp**. Nu har boken kommit i en andra tryckning från SAC-ägda Federativs förlag.

Läs Syndikalistens intervju med författaren i webbtidningen:

syndikalistens.sac.se/uppmarksamnad-facklig-karleksroman

/Fusklapp för fackliga förhandlare/

Förhandlingsrätt och rollen som förhandlare

Den här texten är för dig som funderar på att bli facklig förhandlare och vill veta vad rollen innebär. Den är också för dig som redan är förhandlare och behöver en kom ihåg-lista i förhandlingsarbetet.

Fusklappen för förhandlare är en sammanfattning av artiklar som tidigare har publicerats i *Syndikalist* på webben. Artiklarna belyser både juridik och facklig taktik. I fyra nummer av den tryckta tidningen kommer fusklappen att delas upp och publiceras i följande ordning:

- **Förhandlingsrätt och rollen som förhandlare**
- **Förbereda förhandling och skriva förhandlingsframställan**
- **Driva förhandling och använda påtryckningar**
- **Avsluta förhandling**

I webbtidningen hittar du hela fusklappen och länkar till alla artiklar:

syndikalistens.sac.se/fusklapp-for-forhandlare

Texterna är skrivna av Rasmus Hästbacka, jurist och facklig samordnare för SAC.

Förhandlingsrätt

Tabellen här på sidan visar tre typer av förhandlingar: intresseförhandling, tvisteförhandling och medbestämmandeförhandling. Intresseförhandling benämns även avtalsförhandling. Medbestämmandeförhandling kallas även samverkansförhandling.

Tabellen visar vilka frågor som omfattas av respektive förhandlingstyp, den rättsliga grunden i medbestämmandelagen (MBL), samt hur lagstiftaren vill att förhandlingar som avslutas i oenighet ska hanteras.

Förhandlingstyp	Förhandlingsfråga	Förhandlingsrätt	Parterna oeniga
Intresseförhandling/ avtalsförhandling	Krav/förslag till nytt avtal	10 §	Styrkan avgör
Tvisteförhandling	Reglers innebörd och tillämpning	10 §	Domstol avgör
Medbestämmande-/ samverkansförhandling	Åtgärder inom §32-området	11-14 §	Arbetsköparen beslutar

/Intresseförhandling/

Intresseförhandlingar rör frågor som inte är reglerade i lagar eller avtal – eller frågor som visserligen är reglerade men där facket vill träffa en ny uppgörelse för att reglera vissa frågor. Parternas intressen står mot varandra men parterna bråkar inte om hur gällande regler ska tolkas och tillämpas. Därför finns det inget juridiskt facit för vem som har rätt till vad. Förhandlingens resultat avgörs av parternas styrka och förmåga att vidta stridsåtgärder.

/Tvisteförhandling/

Ordet tvisteförhandling är en förkortning av förhandling i rättstvist. Här diskuterar parterna hur redan träffade avtal eller lagar ska tolkas och tillämpas. Det finns ett juridiskt facit som i sista hand fastställs av domstol.

/Medbestämmandeförhandling/

Medbestämmandeförhandlingar rör frågor på det så kallade §32-området. På detta område

har arbetsköparen/arbetsgivaren befogenhet att ta enväldiga beslut om att leda och fördela arbetet. De anställda har motsvarande lydnads- och arbetsplikt. Paragraf 32 är inte en lagparagraf. Det är en regel som enligt Arbetsdomstolens praxis ingår i alla kollektivavtal.

/Ett missförstånd på arbetsköparsidan/

I vissa branscher har arbetsköparna för vana att påkalla tvisteförhandling med hänvisning till 64 § MBL. Dessa arbetsköpare påstår ibland att syndikalister som begär förhandling enligt 10 § MBL inte har påkallat tvisteförhandling. Det stämmer inte.

64 § MBL fastslår en deadline för att begära tvisteförhandling om brott mot MBL eller kollektivavtal. En part ska påkalla förhandling inom fyra månader efter det att parten ”har fått kännedom om den omständighet vartill yrkandet hänför sig”. Men inget hindrar att

fackföreningar begär tvisteförhandling med hänvisning till 10 § MBL.

Du hittar nämnda paragrafer på internet: lagen.nu/1976:580

– För att få mer kött på benen, se webbtidningen, artikelserien *Förhandlingsrätt och stridsrätt för nybörjare*:

syndikalistens.sac.se/forhandlingsratt-och-stridsratt-for-nyborjare

Rollen som förhandlare

/Förhandlingstaktik/

En bra taktik består av tydliga mål och medel. Ni som är valda till förhandlare utformar taktiken tillsammans med berörda medlemmar. En bra taktik bygger också på analys av motparten, alltså en bedömning av arbetsköparens styrkor och svagheter, vad cheferna vill uppnå, företagets ekonomi med mera. Taktiken bör vara flexibel. Det är viktigt att ni löpande diskuterar och vid behov ändrar taktiken.

/Relationen till medlemmarna/

Förhandlare ska inte ge medlemmarna orimliga förväntningar. Generellt är det bäst att ni inte lovar några resultat utan bara lovar att göra ett försök. Betona att medlemmarna förväntas engagera sig i sina ärenden!

När ni tar er an ett fackligt ärende kan ni och berörda medlemmar samla alla relevanta dokument i en gemensam mapp. Information om SAC:s digitala verktyg finns på internet:

sac.se/mina-sidor/digitala-resurser

Håll tät kontakt med medlemmarna så att de är involverade hela vägen och kan påverka taktiken. Skriv minnesanteckningar varje gång ni träffas! Om er LS har klubbat en facklig karensregel (alltså att nya medlemmar inte kan få hjälp med gamla problem): informera nya medlemmar om att LS inte driver problem på jobbet som uppstod före medlemskapet.

Om LS har som policy att ta en viss procent av skadestånd som arbetsköpare tvingas betala till medlemmarna, informera om det.

/Relationen till fackföreningen/

Den aktuella fackföreningen kan vara en driftsektion, ett syndikat eller LS. Förhandlare ska veta vad de får besluta om och vilka frågor som ska skickas tillbaka till medlemsmötet eller styrelsen. Förhandlarnas mandat kan vara allmänt hållet, exempelvis i en verksamhetsplan som har klubbats på ett årsmöte. Mandatet kan också preciseras i varje ärende.

Innan ni driver ett ärende, fundera på om ni behöver stöd från fackföreningen!

Förhandlare har rätt till obetald ledighet enligt 17 § MBL för att förbereda och genomföra förhandlingar. Det blir alltså fackföreningen som får ersätta förhandlare för förlorad arbetsinkomst.

/Relationen till personalkollektivet/

I bästa fall är förhandlingens ett moment i en plan för att organisera arbetsplatsen som

flyttar fram positionerna för hela personalkollektivet. Även när en förhandling drivs utan organisering är det viktigt att den stärker solidariteten i personalkollektivet och främjar syndikalisters anseende (eller åtminstone inte skadar solidariteten och anseendet på arbetsplatsen).

/Relationen till juridiken/

Förhandlare behöver sätta sig in i både materiell och formell arbetsrätt. Den materiella rätten fastslår vem som har rätt till vad. Ett exempel är att kollektivavtal kan fastslå en minimilön. Den formella rätten består av olika procedurregler, exempelvis regler om tvisteförhandling och domstolsprocess.

Om ni läser artikelserien *Förhandlingsrätt och stridsrätt för nybörjare* och testar att förhandla några gånger, så kan ni betydligt mer formell rätt än den genomsnittliga personalchefen. Den materiella rätten är ett enormt område och där blir ni aldrig fullärda. Men ni behöver bara sätta er in i de regler som rör den aktuella förhandlingens.

/Social kompetens/

Juridisk kompetens är viktigt men ännu viktigare är det vi kan kalla social kompetens. Det handlar om att kunna ta folk, att läsa och förstå andra människor så att vi förmår både samarbeta med fackliga kamrater och hitta lösningar när vi tar konflikter med arbetsköpare.

Läs vidare i *Syndikalist* på webben, artikelserien *Förhandlingstaktik Del 1. Rollen som förhandlare*:

syndikalistens.sac.se/forhandlingstaktik-del-1

Rasmus Hästbacka
Jurist och facklig samordnare, SAC

Arbetsrättslig portal – din hjälpreda på jobbet:

En portal full av tips och trix för förhandlare, organisatörer och skyddsombud.

Logga in på SAC:s hemsida och gå till adressen:

sac.se/portal

Du hittar bland annat mallar och lathundar om:
- Personalens direkta val av skyddsombud
- Verktyg för skyddsombud
- Förhandlingsframställan till krångliga arbetsköpare

- Allmänt skadestånd för vanliga lagbrott
- Konfliktvarsel
- Råd för att skriva protokoll
- Exempel på syndikalistiskt kollektivavtal

"Vill göra det själva, underifrån"

Under två dagar i mitten av maj arrangerade SAC en utbildningshelg med fokus på arbetsplatsorganisering och organiseringshandledning i Göteborg. *Syndikalist*en var med på plats.

– I restaurangbranschen har vi haft ett stort problem med underbemannning. En av våra syndikatsmedlemmar sade "Nä, jag stänger ner nu". Alltså fick köket stängas när det blev för mycket kunder utan att det fanns tillräckligt många kokkar.

Det är den 15 maj och SAC-utbildning i arbetsplatsorganisering och organiseringshandledning i Göteborgs lokala samorganisations, LS, lokaler i Göteborg. Cim-Héloïse Sävel från Malmö LS har just tagit till orda i frågan om handlande som kan skapa kollektiv makt på arbetsplatserna.

– Att stänga ner på grund av underbemannning har funkad jättebra, det är ren direkt aktion, säger Cim-Héloïse Sävel.

Den pågående tvådagarsutbildningen går ut på att lära sig metoder för att organisera fackligt på sin arbetsplats. Den siktar in sig på allt från att kartlägga och bedöma förutsättningarna på arbetsplatsen till att hitta praktiska tillvägagångssätt för att organisera de som arbetar där, och sätta ens handlingar i ett större fackligt organiseringsperspektiv. Kursprogrammet baseras på material framtaget av det USA-baserade fackliga organiseringsprojektet Labor Notes.

– Vi i SAC har märkt att rollen som skyddsombud på arbetsplatsen har en stor potential att organisera utifrån, säger kursledaren, SAC:s studieorganisatör Per Feiff till deltagarna. Han fortsätter:

– Skyddsombudsrollen öppnar upp våra arbetsplatser väldigt mycket, det ger oss en öppning för att röra oss där och prata med arbetarna och förstå oss på arbetsplatsen.

Kursdeltagarna går ut i smågrupper och gör övningar som gäller hur ett organiserande samtal på arbetsplatsen kan föras, och hur man kan förhöra sig om kollegornas situation med öppna frågor som inte har ett manipulerande upplägg. Det blir också gemensam diskussion om vad det innebär att ha en syndikalistisk facktillhörighet

Axel Olsson, Isak Vestman, Cim-Héloïse Sävel och Sofia Hatton i gruppdiskussion under organiseringsutbildningen. FOTO: TOIVO JOKKALA

på ens arbetsplats, med de anklagelser som eventuellt kan följa om att vara vänsterradikal eller på andra sätt suspekt.

– Jag brukar fokusera på det konkreta. Hur ska vi lösa schemaläggningen? Ledningen vägrar gå med på detta, vem ska vara arbetsköparens motpart? Då är det i slutändan SAC som gäller, det är ingen annan som vill, säger Cim-Héloïse Sävel.

– Jag brukar säga: "Visst, vi är radikala, på så sätt att vi vill göra det själva, underifrån, utan att bli tillsagda av någon överordnad hur vi ska agera som aktiva", att det är kärnan i vår radikalism, säger David Grobeld från Stockholms LS.

Under utbildningens andra dag gör kursen nedslag i konkret organiseringsverksamhet som bedrivits inom SAC. Philipp Galtsov från Stockholms LS berättar om erfarenheterna från migrantorganisationen i Stockholm. Järnvägssektionen i väst, som har fyra medlemmar med på utbildningen, håller föredrag om hur de organiserat anställda på SJ och SJ:s dotterbolag under de senaste åren. Slutligen presenteras en utvärdering av organisationen på företaget Zalando i Solna.

Kursdeltagarna från Järnvägssektionen i väst berättar under sitt föredrag om hur de tillsammans med sina kollegor tog strid mot den nya överenskommelsen på jobbet om att den första kvarten som arbetarna behövde jobba över vid tågförseningar skulle vara obetald. De valde att driva den kampanjen utan att ha ett profilerat SAC-fokus. De startade en namninsamling på nätet och lyckades till slut pressa ledningen att

skjuta de nya bestämmelserna på framtiden. Samtidigt hårdnade ledningens press på de individuella sektionsmedlemmarna, som kallades in till uppsträckningssamtal hos chefen.

Under den senaste tiden har mycket av sektionens verksamhet kretsat runt kampen för att få en egen anslagstavle på jobbet. Cheferna har förvägrat dem det, vilket fått till följd att de gjort piratanslagstavlur där de spridit sitt budskap.

*Syndikalist*en frågar några deltagare vad de kommer att ta med sig från utbildningen.

– Det är bra att få höra andras perspektiv från runtom i landet, och hur de tycker och tänker, säger Sofia Hatton från Malmö LS. – Jag tar med mig att det finns väldigt mycket gemenskap även utanför arbetsplatsen, säger John Knutsson-Blixt från Järnvägssektionen i väst och Göteborgs LS, och fortsätter:

– Varje gång jag är på en utbildning som den här följer några veckor när jag känner "Fan vad bra allting känns, nu känns allt väldigt hoppfyllt", när man känner sig stärkt och har med sig det in på arbetsplatsen. Just det här med organiseringsamtal med kollegor känns väldigt stärkande.

Toivo Jokkala

En längre version av artikeln finns på syndikalistens.sac.se/vi-vill-gora-det-sjalva

I höst äger nästa SAC-utbildning för skyddsombud rum – se annonsen på sidan 21. Mejla studier@sac.se för mer information.

John Knutsson-Blixt. FOTO: TOIVO JOKKALA

Tillresta medlemmar från LS, syndikat och sektioner runtom i landet samlades på förhndlarträffen i Gävle den 18 april. FOTO: TOIVO JOKKALA

Mångbottnad förhandlarträff i Gävle

Den 18 april arrangerade SAC en landsomfattande förhandlarträff på Joe Hill-gården i Gävle. Tillresta medlemmar från lokala samorganisationer, syndikat och sektioner runtom i landet samlades för att lära sig mer om fackliga förhandlingar och utbyta erfarenheter från det egna förhandlingsarbetet.

Träffen inleddes med att John Nordmark, en av två jurister och fackliga samordnare på SAC:s sekretariat, gick igenom några av de juridiska grundstenarna för fackliga förhandlingar. Budskapet var att ingen behöver vara juridisk expert för att engagera sig i förhandlingsverksamhet men att det finns delar av Medbestämmandelagen, MBL, och Lagen om anställningsskydd, LAS, som kan vara bra att ha en en övergripande kännedom om för att inte bli bortkollrad i ett förhandlingsmöte med arbetsköparen.

– Här kan vi säga att vår samhällsvision är, sade John Nordmark, och pekade på en av medarrangörerna som ställt sig långt bak i lokalen. Han fortsatte:

– Och på min kortsida av lokalen, mycket närmre väggen där jag ställt mig än var vår samhällsvision befinner sig, har vi våra nuvarande rättigheter enligt vad som står i lagen. Långt in mot väggen där jag står har arbetsköparna ofta sin utgångspunkt. Vår uppgift är att puffa dem ut i lokalen, puffa dem mot våra lagliga rättigheter, utan att för den sakens skull tro att den kampen i förhandlingsrum och domstolar ensam kan föra oss hela vägen till våra mål.

Bland deltagarna fanns såväl mångåriga förhandlingsveteraner som relativt nyblivna förhandlare och medlemmar utan egen tidigare förhandlingserfarenhet.

– Jag gick nyligen med i Linköpings LS för att jag vill bli mer aktiv där jag bor och förhoppningsvis påverka till det bättre för människor omkring mig. Jag hittade Linköpings LS och såg att mina värderingar låg i linje med deras. Jag vill

Sila Cengiz, Linköpings LS. FOTO: TOIVO JOKKALA

lära mig mer om förhandlingar för att kunna bli aktiv medlem på det området också, sade Sila Cengiz från Linköping, som just deltagit i en smågruppsdiskussion på uteplatsen utanför Joe Hill-gården.

Under dagen blev det många temadiskussioner i smågrupper, men också panelsamtal med erfarna förhandlare som Alva Nissen, Wil Geier, Leif Wegerman och Anna Fröding. Frågeställningarna var bland annat hur vi skapar en hållbar och långsiktig förhandlingsverksamhet, hur vi effektiviserar vår ärendeverksamhet när det gäller förhandlingarna och hur förhandlingar kan kombineras med en vision om organisering.

Ariana Casas Román från Universitetssektionen i Uppsala var en av Uppsala LS' deltagare i dagsträffen.

– Jag är ganska ny i Sverige och gick med i Uppsala LS ganska nyligen. Det har varit givan-

de att lära sig om förhandlingsverksamheten i andra delar av landet, för min egen erfarenhet har hittills begränsat sig till Uppsala. Det har också varit intressant att få lära sig mer om hur SAC arbetar med förhandlingar på central nivå och om alla olika strategier som vi använder oss av, sade hon.

Undersköterskan Sonja Höök, som arbetar i äldreomsorgen och är medlem i Stockholms LS och i social- och vårdarbetsyndikatet där, sade att hon hoppas att träffar som den här ska ge ringar på vattnet.

– Vi har nyligen startat en förhandlingskommitté i Social- och vårdsyndikatet och haft ett ärende hittills. Jag vill att det här ska sprida sig så att fler börjar förhandla på arbetsplatsen.

Toivo Jokkala

Ariana Casas Román, Uppsala LS. FOTO: TOIVO JOKKALA

Sonja Höök, Stockholms LS. FOTO: TOIVO JOKKALA

”Ett stort svart hål i den svenska modellen”

Sedan i våras har SAC Syndikalisterna för första gången funktionärer på central nivå som jobbar specifikt med migrantorganisering. *Syndikalist*en mötte de nytilträdde organisatörerna David Garriga Fernandez och Pelle Sunvisson.

På SAC-kongressen i höstas beslutade ombuden att införa en helt ny funktion i SAC Syndikalisternas centralorganisation: två arvoderade funktionärer som arbetar heltid med att organisera migrantarbetare. I början av året hölls en referendumomröstning där de lokala samorganisationerna fick rösta fram de personer de ville se på uppdragen, och i april tillträdde David Garriga Fernandez och Pelle Sunvisson som SAC:s migrantorganisatörer.

Båda är medlemmar i den lokala samorganisationen i Stockholm, Stockholms LS, och båda har tidigare varit aktiva i den migrantorganisering som pågått där under de senaste åren. David Garriga Fernandez har dessutom själv migrantbakgrund.

– Med min erfarenhet av att organisera migrantarbetare på lokal nivå vill jag aktivt bidra till att stärka och utveckla alla LS, säger David Garriga Fernandez.

Pelle Sunvisson berättar att han först inte hade tänkt söka till det nya uppdraget eftersom han var tveksam till hur det skulle fungera praktiskt att förena med livet som småbarnsförälder, med alla resor och kvällsmöten.

– Men så hade jag ändå några fackliga ärenden utanför Stockholm under hösten som inte bara funkade rent praktiskt utan som också öppnade upp helt nya branscher och språkgrupper. Och plötsligt var det självklart igen, det är det här jag vill göra, organisera migrantarbetare och ge pissiga arbetsköpare på pälsen.

David Garriga Fernandez talar spanska och Pelle Sunvisson ryska. Bland de syndikalistiskt organiserade migrantarbetarna i Sverige i dag är det mycket vanligt att ha spanska eller något av de östslaviska språken som förstaspråk, så uppdelningen mellan de två organisatörerna utefter språkliga linjer är redan given. Exakt hur de olika delarna av samarbetet mellan migrantorganisatörerna och de lokala samorganisationerna runtom i landet ska utformas

SAC:s nya migrantorganisatörer David Garriga Fernandez (t v) och Pelle Sunvisson, här utanför Joe Hill-gården i Gävle, har båda erfarenhet av att organisera migrantarbetare i Stockholms LS. FOTO: TOIVO JOKKALA

är däremot något som kommer att få utkristalisera sig under de kommande månaderna.

– Jag ser det som avgörande att ha en nära och kontinuerlig kommunikation med de lokala organisationerna och SAC:s fackliga samordnare, där vi arbetar gemensamt för att nå våra mål, säger David Garriga Fernandez.

Jag frågar David Garriga Fernandez och Pelle Sunvisson varför de anser att migrantorganiseringen är viktig för SAC.

– Migranters villkor utgör ett stort svart hål i den svenska modellen. Det är såväl taktiskt som politiskt rätt att försöka fylla upp det svarta hålet med radikal facklig verksamhet, säger Pelle Sunvisson.

David Garriga Fernandez säger att han har svårt att se att SAC skulle kunna vända bort blicken när migrantarbetare far illa, och att det handlar om en verklighet som han mött dagligen under sex år som facklig förhandlare i Stockholm.

– Vissa företag gör affärer på människors migrationsstatus och ökar sina vinster genom att pressa migrantarbetare in i situationer som i praktiken liknar slaveri. Många tvingas välja mellan ett liv i otrygghet utan rättigheter i Sverige eller en farlig och svår ekonomisk situation i sina hemländer, säger David Garriga Fernandez.

De båda migrantorganisatörerna är ense om att uppdraget till stor del kommer handla om att bryta ny mark.

– Vi har precis tagit på oss en uppgift där alla andra svenska fackföreningar, av ointresse eller oförmåga, har gått bet, säger Pelle Sunvisson, och fortsätter:

– Det borde inte gå, det är en statistisk omöjlighet, lika långt bortom föreställningsförmågan som en gång de svarta svanarna. Men å andra sidan, vad skulle kunna ligga oss närmare om hjärtat än en svart svan.

Toivo Jokkala

FOTO: TOIVO JOKKALA

Nytt från SAC:s CK

SAC:s centralkommitté, CK, är det organ i SAC-federationen som ansvarar för att fatta de beslut som behöver tas mellan kongresserna. Sedan det förra numret av *Syndikalist*en kom ut har CK haft videomöten den 25 mars, 22 april och 13 maj, och precis när detta nummer går till tryck har de hållit en fysisk möteshelg i Göteborg.

Några av de viktigaste besluten CK tagit under våren är:

/Budgetrevidering med anledning av att de nya migrantorganisatörerna tillträtt/

Eftersom det bedöms vara viktigt för migrantorganisatörernas arbete att de kan resa runt i landet och sprida information görs ett tillskott i deras budgetar på 30 000 kronor för resor och 50 000 kronor för trycksaker.

/Löpande budgetrevideringar/

Kassören ges mandat att göra ändringar inom budgeten så länge ändringen inte motsvarar mer än 15 000 kr och inte mer än 10 procent av totalkostnaden per resultatenhet.

/Nya riktlinjer för rättshjälp/

CK kommer inte längre fatta beslut i varje enskilt ärende som rättskommittén anser ska drivas. Tanken är att rättshjälp ska kunna ges mer organiskt och effektivt genom att undvika onödig byråkrati.

/Referendum om pensionsavgifter/

Som ni kan läsa mer om på sidan 27 i den här tidningen kommer referendum att genomföras om de avgifter som lokala samorganisationer, LS, betalar in till centralorganisationen för medlemmar som är pensionärer – ett antal LS har begärt ett sådant referendum. CK planerar en preferensröstningsmodell för referendumprocessen, där de röstande lokala samorganisationerna med sina röster ska kunna gradera olika modeller för avgift eller avgiftsbefrielse för pensionsmedlemmar.

Arbetet med ett nytt centralt medlemsregister går därtill vidare, men i skrivande stund är det oklart hur tidsprognosen kommer att ut.

Får vi strejka trots förbuden i MBL?

Rödsvart videokafé

Lördag 12 september kl 13–15 – för förtroendevalda i alla LS av SAC

Deltagande förutsätter anmälan i förväg. Hur ni anmäler er framgår av inbjudan som har gått ut till alla LS av SAC. Kontakta er LS för att läsa inbjudan: sac.se/kontakt/har-finns-vi/

Kamratliga hälsningar från SAC:s fackliga samordnare Rasmus & John

HALLÅ SKYDDSOMBUD!

Utbildning i BÄTTRE ARBETSMILJÖ i Stockholm 21–23 oktober 2026

Är du skyddsombud och vill lära dig mer om systematiskt arbetsmiljöarbete? Undrar du hur du kan få med dig dina kollegor för att förbättra er arbetsmiljö? Eller är du på väg att bli vald som skyddsombud?

Kom då på SAC:s BAM-utbildning! Med arbetsmiljöfrågor som utgångspunkt kan du få med dig kollegorna i organisering. Vi ger dig en god grund att stå på.

Om du är skyddsombud har du rätt till betald ledighet för att delta på utbildningen. Din arbetsköpare betalar även utbildningsavgiften på 8 000 kr, vilket täcker kost, logi, resa och utbildningsmaterial.

Om du inte är skyddsombud men ändå vill gå utbildningen är det också möjligt. Då får din LS betala en tredjedel av avgiften, och SAC betalar resterande två tredjedelar. Hör av dig!

Sista datumet för anmälan är den 4 oktober. Mejla info@sac.se för anmälan eller frågor. Eller ring 08-522 456 06.

Medlemmar som är skyddsombud, eller är intresserade av arbetsmiljö, kan anmäla sig!

Illustration: Leo Lindh

Migrantarbetare i Gävle går med i Syndikalisterna

Microsoft bygger sina nya serverhallar utanför Gävle helt utan kollektivavtal med facket, med många underentreprenörer och en hög andel migrantarbetare. Den 19 april mötte arbetare från bygget för första gången en svensk facklig organisation, när SAC höll informationsträff om deras rättigheter på Joe Hill-gården i Gävle. I slutet av mötet blev flera av deltagarna medlemmar.

Migrantorganisatören Pelle Sunvisson förklarar de svenska arbetsrättsliga reglerna och Monica Kinin (t h) översätter till rumänska. FOTO: TOIVO JOKKALA

olika länder som jobbar på IT-företaget Microsofts jättelika datacenterbygge utanför staden samlats för att få information om fackliga rättigheter i Sverige och erbjudas att själva gå med i facket.

För fackligt aktiva syndikalister är platsen för mötet historisk mark. Joe Hill-gården var den svensk-amerikanske arbetarorganisatören och protestsångaren Joe Hills (1879–1915) barndomshem, och fastigheten ägs sedan länge av

Philipp Galtsov från Solidariska byggare känner igen många av Gävlearbetarnas problem från Stockholm. FOTO: TOIVO JOKKALA

SAC Syndikalisterna. Här ligger ett museum över Joe Hills liv och verk, tillsammans med kontors- och möteslokaler för Gävle lokala samorganisation, LS, av SAC.

SAC:s båda migrantorganisatörer, Pelle Sunvisson och David Garriga Fernandez, är här för att träffa Microsoftbyggarna. Det är även organisatörer från byggsyndikatet Solidariska byggare samt företrädare för Gävle LS, tillsammans med tolkar och intresserade medlemmar från olika delar av SAC-sfären.

– Det finns inget annat så här stort bygge i Sverige som utförs helt utan kollektivavtal, säger Pelle Sunvisson, och fortsätter vänd mot arbetarna i rummet:

– Varför är det så här? Jo, för Microsoft tycker inte om fackföreningar. Därför har de anlitat bolaget Collen, som är er huvudentreprenör. Collen har bestämt att de inte ska ha kollektivavtal. Men kollektivavtalen är ändå viktiga för er, för ni har rätt till en lön som är i nivå med kollektivavtalen.

Det är en av de första april dagarna med solsken som mellan varven är tillräckligt starkt för att faktiskt värma upp luften en smula. Utanför entrén till konferensbyggnaden står Tamara, som på grund av sin situation inte

kan uppge sitt efternamn. Hon är engagerad i det nybildade SAC-syndikatet Solidariska lantarbetare, men är på plats i dag för att hjälpa till med kommunikationen med de besökande arbetarna.

– Jag måste hjälpa till att översätta till ukrainska. Men jag kan också berätta för de ukrainska arbetare som kommer hit vad en fackförening är, vad den svenska modellen är, hur vi kan hjälpa dem som har problem med arbetsrätt och arbetsköpare, säger Tamara.

Philipp Galtsov är på plats som företrädare för SAC-syndikatet Solidariska byggare. Han säger att han slås av att de problem som arbetarna berättar om är väldigt lika de han brukar träffa på i Stockholm.

– Det handlar om obetalda resor inom jobbet, obetald övertid, folk som känner sig tvungna att skriva under anställningsavtal med mycket sämre villkor än de som står i kollektivavtalen för att överhuvud taget få jobb.

Philipp Galtsov säger att de arbetare som han hjälpt att teckna fackligt medlemskap i dag inte vill driva något eget ärende i dagsläget, men att de vill ha skydd inför framtiden.

– De var jättenyfika på vår verksamhet. Några hade med sig sina barn till träffen och barnen frågade ”Vad är det här?”, så jag fick berätta även för barnen vad det innebär att ha rätt till sin lön när man arbetar.

Inne i konferensrummet håller Pelle Sunvisson en genomgång för de rumänska arbetarna om den svenska arbetsmarknadsmodellen och hur det till stor del är arbetsmarknadens parter, alltså fack och arbetsgivare, och inte staten, som

”Jag kan berätta för de ukrainska arbetare som kommer hit vad en fackförening är och hur vi kan hjälpa dem som har problem med arbetsrätt och arbetsköpare”, säger Tamara från Solidariska lantarbetare. FOTO: TOIVO JOKKALA

Joe Hill-gården i Gävle var den svensk-amerikanske arbetarorganisatören och protestsångaren Joe Hills barndomshem. Nu fungerar byggnaderna som mötesplats för samtida arbetarkamp. FOTO: TOIVO JOKKALA

är ansvariga för villkoren på arbetsplatserna.

– Det här är någonting som blir ett problem för migrantarbetarna. Jag träffar hela tiden migrantarbetare som först har varit hos polisen, hos Migrationsverket, hos Skatteverket, och ingenstans har de fått hjälp. Alla säger samma sak: ”Det är inte vår uppgift att hjälpa.” Systemet är uppbyggt så.

Pelle Sunvisson fortsätter med att beskriva för deltagarna hur arbetsmarknaden förändrats under de senaste tjugo till trettio åren.

– Vi har haft migrantarbetare sedan 1940-talet. Tidigare har det ofta varit stora industrier som hämtat arbetare till Sverige, och då har vissa grundläggande saker varit i ordning. Men nu kommer arbetare hit genom små firmor, migrantarbetare som inte kan sina rättigheter, inte känner till den svenska modellen, och vi får en situation där massor av arbetare i praktiken inte har några rättigheter alls för att de inte har en fackförening i ryggen. De andra fackföreningarna är heller inte särskilt mottagliga för migrantarbetare.

Pelle Sunvisson vänder sig till gruppen av rumänska arbetare som sitter framför honom.

– Om ni varit svenska byggnadsarbetare och arbetat lika mycket som ni gör nu hade ni haft minst 10 000 kronor mer i lön. Ni hade haft extra betalt för ert övertidsarbete. Er grundlön

ser ut att vara någorlunda okej jämfört med kollektivavtalsbestämmelserna, men övertid, sjuklön och semester följer inte alls hur det ska se ut.

Sorlet stiger i rummet igen. Tolken Monica Kinin översätter att flera nog är intresserade av att teckna medlemskap i facket, men att de också är rädda för hur det skulle drabba dem som personer.

– Det är därför det är viktigt att ni blir många, säger Pelle Sunvisson.

Det blir bestämt att *Syndikalisterna* inte ska göra enskilda intervjuer med arbetarna, och inte fotografera dem på ett sätt så att någon av dem går att identifiera, för att reportaget inte ska medföra ytterligare risker för någon av dem.

– De som medverkade här i dag verkar ha fått en wowupplevelse, säger tolken Monica Kinin, och fortsätter:

– De är vana vid att vara skyddade av staten. De hade ingen aning om hur den svenska modellen fungerar.

När migrantorganisatörerna och tolkarna packar ihop för dagen har redan elva arbetare skrivit på som nya medlemmar i Gävle lokala samorganisation.

Toivo Jokkala

Syndikalisterna – störst på Malmö stadsarkiv

Sedan starten 2024 har driftsektionen Malmö stadsarkivs syndikalistiska fackklubb, MSASFK, kommit att sätta en påtaglig prägel på den fackliga verksamheten på Malmö stadsarkiv. I skrivande stund ligger en stämning mot arbetsköparen i Arbetsdomstolen. Här berättar sektionen själva om sin expansiva verksamhet.

Malmö stadsarkivs syndikalistiska fackklubb, MSASFK, som vid tidpunkten bestod av tre personer, höll sitt konstituerande årsmöte i april 2022. Vid mötet valdes två verkställande utskott samt en sekreterare. Årsmötet beslutade att de verkställande utskotten skulle arbeta för att rekrytera fler medlemmar till driftsektionen och för att etablera sektionens roll på arbetsplatsen.

»Att sektionen verkar utanför den ordinarie samverkansmodellen har varit till sektionens fördel.«

Under åren som gått har sektionens verksamhet påtagligt präglats arbetsplatsen och fler medlemmar har tillkommit. Ett aktivt uppsökande organiseringsarbete tillsammans med en rabatterad medlemsavgift till Malmö LS för driftsektioner har gett goda resultat. Att sektionen också verkar utanför den ordinarie samverkansmodellen, som är avtalad mellan Malmö stad och de kollektivavtalsbärande fackföreningarna, har varit till sektionens fördel. Det har gett en större frihet att ställa krav på arbetsköparen, dels genom MBL-förhandling, dels med andra påtryckningsmedel. Sammantaget har detta lett till att medlemsantalet i sektionen successivt ökat. Sedan det konstituerande årsmötet 2022 har det långsiktiga målet varit att uppnå minst tio aktiva medlemmar,

vilket nåddes under 2025. Därmed blev MSASFK det största facket på Malmö stadsarkiv.

2025 har varit ett händelserikt och spännande år för MSASFK. Under det gångna året har sektionen lagt press på arbetsköparen om att få tillåtelse att ha medlemsmöten på betald arbetstid, vilket arbetsköparen slutligen beviljat. Sektionen har nu medlemsmöte på arbetstid en gång i månaden. Under året har även MSASFK haft ett flertal förhandlingar med arbetsköparen, både lokalt på arbetsplatsen och centralt i arbetsköparorganisationen.

Den 12 september 2025 kallade MSASFK arbetsköparen till förhandling rörande hanteringen av larm som framförts av medarbetare, i samband med en extern genomlysning som berört Romskt informations och kunskapscenter RIKC (Stadsarkivet består av fyra olika enheter varav RIKC är en). Under förhandlingen krävde sektionen svar på frågan om hur arbetsköparen hanterat de återkommande larmen från medarbetare om risk för otillbörlig påverkan i samband med den externa genomlysningen.

Bakgrunden är att kommunstyrelsen i Malmö den 27 november 2024 fattade beslut om att ge stadskontoret i uppdrag att under 2025 genomföra en genomlysning av stadens samlade arbete med romsk inkludering. Syftet var en eventuell omorganisation av stadens arbete med frågor kopplade till den romska minoriteten. En del av genomlysningen innebar en upphandling av en extern konsult som skulle granska stadens arbete.

Från att processen inleddes efterfrågade anställda på RIKC ramar för den externa konsultens uppdrag, samt på vilket sätt RIKC berördes av genomlysningen. Arbetsköparens svar på denna fråga har varierat under året och anställda har inte fått ta del av någon uppdrags-

beskrivning som Malmö stad lämnat till den externa konsulten.

Trots denna oklarhet i uppdraget, avseende hur och om verksamheten och dess medarbetares arbete skulle omfattas av genomlysningen, omnämns RIKC 78 gånger i den externa konsultens slutrapport. Där framförs en hel del kritik. Under processen inför och under genomförandet av genomlysningen har anställda på RIKC upprepade gånger efterfrågat transparens och påtalat brister. En av dessa påtalade brister är risken för otillbörlig påverkan i samband med genomlysningen.

Eftersom anställda på RIKC inte fått klarhet i hur eller om arbetsgivaren på något sätt agerar utifrån de risker och brister de skriftligen lämnat till arbetsgivaren kallade MSASFK arbetsköparen till förhandling om hur staden hanterat dessa larm.

Efter att parterna mötts vid två tillfällen meddelade representanterna för arbetsköparen

att de inte alls avsåg att förhandla med sektionen, med hänvisning till att frågan inte omfattas av MBL. Arbetsköparen menade att verksamhetsfrågor inte omfattas av lagen och konstaterade att förhandlingsfrågan inte rör kollektivavtal eller en rättstvist och att de därför inte har förhandlingsskyldighet enligt §10 i MBL.

Sektionen begärde därefter, med stöd av SAC:s fackliga samordnare, tvisteförhandling och gjorde gällande att arbetsköparen brutit mot MBL. Sektionen yrkar skadestånd om totalt 80 000 kronor avseende brott mot förhandlingsskyldigheten enligt 10 § MBL, informationsskyldigheten enligt 15 § MBL samt skyndsamhetskravet enligt 16 § MBL. Arbetsköparen har i skrivande stund inte velat förlikas. Därför lämnades stämningen till Arbetsdomstolen den 6 april i år.

För MSASFK:s fortsatta fackliga arbete är det helt avgörande att markera mot en så pass stor

arbetsköpare som Malmö stad att vi inte viker ner oss om förhandlingsrätten. Om arbetsköparens ställningstagande i frågan handlar om ovilja eller okunskap får vi låta vara osagt. MSASFK menar också att det i detta fall även finns en möjlighet för vår driftsektion, genom sin process, att bidra till att värna demokratiska värden och minoritetsrättigheter.

Utöver det rent fackliga arbetet har sedan några år tillbaka de lokala skyddsombuden på Malmö stadsarkiv facklig hemvist i MSASFK. Det systematiska arbetsmiljöarbetet har bidragit till att synliggöra driftsektionens engagemang för arbetsplatsen i stort samt utgjort en plattform där arbetsmiljöarbetet kunnat stärka det fackliga arbetet. Under 2025 debatterades skyddsombudens plats i samverkan, på grund av att de lyft obekväma frågor till ledningen, men det slutade till skyddsombudens fördel.

Skyddsombudens arbete med arbetsmiljön har även fått uppskattning från övriga fackliga företrädare, vilket har underlättat samarbetet mellan facken på arbetsplatsen.

Inom sektionen finns i dag även två aktiva kommittéer. *Kommittén för konstnärlig och social agitation* har under året skrivit, framfört och spelat in MSASFK:s egen kampsång ("Syndikalisterna på Malmö stadsarkiv") samt låtit ta fram profilmaterial, däribland tröjor och vimplar med sektionens logotyp. Den senaste kommittén som tillsattes på sektionens årsmöte 2026 var *Kommittén för vidare organisering och solidaritet* som ska arbeta för samverkan mellan anslutna syndikalisterna anställda inom Malmö kommun. Syftet är att verka för givande samarbeten för MSASFK inom kommunen.

Malmö stadsarkivs syndikalistiska fackklubb

”Sikta på frågor som är lätta att vinna”

KIM-syndikatet på besök hos sektionen på Södertälje stadsbibliotek

Stockholms KIM-syndikat, syndikatet för kultur, IT och media, besökte driftsektionen på Södertälje stadsbibliotek den 18 april. Bibliotekarierna Iman Hadj-Moktar och Joel Nilson är två av driftsektionens medlemmar där. De berättade om sitt arbete, bibliotekens roll i samhället och en kommande flytt på grund av mögel i de nuvarande lokalerna.

Kan ni berätta lite om driftsektionen? Hur bildades den och vad har ni gjort?

– Jag var ny här våren 2024 och då frågade jag Joel vilka fackföreningar det fanns på biblioteket och fick veta att han var medlem i SAC, som jag själv var intresserad av att gå med i. Han pratade ihop sig med två personer till och så bildade vi driftsektionen på hösten 2024, säger Iman Hadj-Moktar, och fortsätter:

– Vi har mest vänt oss till varandra om vi har några problem, och vi har samlat våra synpunkter och tyckt till som fackklubb om förändringar på arbetsplatsen.

Finns det någon annan fackklubb här?

– Ja, de jobbar inte på samma sätt riktigt, men det finns folk som är aktiva i både DIK och Vision, säger Joel Nilson.

Har DIK eller Vision kollektivavtal här?

– Ja, inom kommunal verksamhet så är det väldigt mycket det här med samverkan och samverkanssystem, så då sitter de på A-samverkan som det kallas. Så de får ju kanske ofta information om förändringar som ska komma, säger Joel Nilson.

Så de har prioritet från arbetsköparens håll när det kommer till information?

– Ja, de har en viss rätt till information. Om man spetsar till det lite så kan jag tycka att samverkan handlar om att arbetsgivaren informerar facket innan de kör över facket. Det är inte en förhandlingssituation, det är samverkan i stället för förhandling. Facket kan få till protokollet att de opponerar sig, men det är ganska sällan det går till förhandling, säger Joel Nilson.

Joel Nilson och Iman Hadj-Moktar har varit aktiva i den syndikalistiska driftsektionen på Södertälje stadsbibliotek sedan 2024. FOTO: KIM

Vilka är de största arbetsplatsfrågorna för er just nu?

– Nu är det väldigt mycket kring det här huset, för det ska rivas, eller åtminstone renoveras. De har hittat mögel högre upp i huset, och det har varit så i flera år nu att man har gått och väntat. Vi vet inte om vi ska flytta eller vara kvar här, och vi får väldigt lite information, säger Joel Nilson.

– De hittade möglet 2019. Konsthallen har flyttat, det var där möglet var värst. Kommunen håller på att bestämma var bibblan ska vara. Vi vet inte var vi ska vara, eller när vi ska flytta, eller när de ska stänga ner gallerian. Vi har fått veta saker om lokalbytet genom lokaltidningen, säger Iman Hadj-Moktar.

Joel Nilson fyller i:

– Det är inte att vi får lite information från cheferna, för de vet inte heller. De får också väldigt lite information. Det kan hända att felanmälningar dröjer lite, att hissar står stilla länge och så. Det är lite eftersatt, det är en fråga vi diskuterar ofta. Det är svårt att planera verksamhet, som nu till hösten så vet vi inte exakt vilka lokaler vi kommer vara i. Då blir det svårt att planera framåt.

Märker ni av möglet när ni jobbar?

– Jag märker inte av det, men det var någon

som var allergisk som sa att de märkte av det. De som jobbade i konsthallen sa att de inte kunde vara där, säger Iman Hadj-Moktar.

Har ni några frågor som ni tycker är viktiga i biblioteksbranschen i stort?

– En grej är ju att försvara bibliotekens roll. Det är en väldigt stor fråga. Där är många bibliotekschefer med på tåget. Det är ju en av de sista platserna i samhället som är öppna för alla, där alla är välkomna. Och det har en ganska radikal potential egentligen. Så det är viktigt i dagens politiska landskap. Det är ganska mycket debatt om det i biblioteksvärlden, säger Joel Nilson, och fortsätter:

– Jag tänker på alla möten man har här varje dag. Det är mycket ganska ensamma människor. Ofta tänker jag ”hur skulle de klara sig utan biblioteket”? De kommer hit varje dag och hittar ett sammanhang här. Folk som kommer hit och ska skriva ut sina bankutdrag för att få socialbidrag, till exempel. Man märker att folk ibland är desperata. Och det är väldigt svårt att säga nej, för man fattar att de behöver hjälpen för att få ut sina pengar. Man märker att den digitala kompetensen är låg, och de kanske inte får hjälp från andra instanser. Men här är det alltid öppet, här är vi alltid trevliga. Och det är jättebra. Men vi har också ett annat uppdrag som bibliotekarier.

Iman Hadj-Moktar skjuter in:

– Bemanning, främst för biblioteksassistenter, är också en viktig fråga, till exempel inom Stockholms stadsbibliotek där man anställer via bemanningsföretag. Då är det som inom vården, som timvikarie får man ett sms med typ ”kan du jobba i Kista i dag”, ”kan du jobba i Farsta i dag”. Så får man hoppa mellan de olika biblioteken. Det bästa vore om biblioteksassistenter kunde vara fast anställda på sitt bibliotek och inte av en mellanhand. Men så ser det inte ut i dag.

Har ni några tips för dem som vill starta en driftsektion på sin arbetsplats?

– Ha inte för stora ambitioner i början, sikta på att driva små frågor som är lätta att vinna. Och se alla kollegor som potentiella medlemmar! säger Iman Hadj-Moktar.

KIM-syndikatet i Stockholm

På många håll runtom i landet är pensionärer stöttepelare i den syndikalistiska verksamheten. Frågan är om LS ska betala avgift till SAC för deras medlemskap. På bilden de pensionerade medlemmarna Lasse Wynne (Enköping-Heby LS), Janek Koba (Västerås LS), Lena Wezelius (Enköping-Heby LS) och Kristian Falk (Enköping-Heby LS) vid distriktskonferensen i Enköping tidigare i år. FOTO: TOIVO JOKKALA

Ska LS betala till SAC för pensionärer?

Lördagen den 25 april hölls ett digitalt möte om de lokala samorganisationernas, LS, avgifter till SAC för pensionärer. Bakgrunden till mötet var följande: På senaste kongressen togs beslut att införa en platt SAC-avgift som innebär att samtliga LS utan undantag betalar en och samma avgift till SAC per medlem och månad. Alltså upphävdes beslutet från det referendum som genomfördes 2024, som i sin tur hade resulterat i att LS befriades från SAC-avgift för sina pensionärer. Stadgarna ger ett enkelt LS möjlighet att begära referendum i en fråga oaktat kongressbeslut om minst fem andra LS stödjer begäran. Referendum kommer alltså att genomföras. SAC:s centralkommitté, CK, initierade aktuellt möte för att se om det finns möjlighet till någon form av kompromiss i den här frågan.

Mötet var helt

och hållet ett diskussionsforum. Tyvärr hade Enköping-Heby LS via e-post meddelat CK att de inte kunde närvara denna dag utan hade gett förslag på andra datum. Detta mejl hade tydligen fastnat hos CK och inte kommunicerats vidare till sekretariatet som fick vetskap om det först vid sittande möte. På mötet fanns däremot representanter från flera andra LS. Det var Embla Hallberg och Adam Aspengren från Gävle LS, Gustav Israelsson från Dalarnas LS, Anna Fröding, Sven G Sjöberg och Janek Koba från Västerås LS, Olle Ahlsén och Dirk Grosjean från Fruviks LS, Daniel Johanson och Toivo Jokkala från Linköpings LS, Cecilia Ylipää och Tim Marquardt från Göteborgs LS samt Heléne Draheim från Mellannorrlands LS.

Cecilia Ylipää inledde mötet och eftersom hon är SAC:s kassör blev det mycket siffror. Det blev tydligt att SAC:s ekonomi ser allt annat än ljus ut. Vi började fundera på hur kongressen kunde ta så många kostsamma beslut, men det får bli

ämne för en annan diskussion någon annan gång. En klok stämning höjdes dock som påminde om varför vi samlats och att mötestiden inte borde slösas bort med ekonomiprat utan att vi behövde hålla fokus på själva ämnet för dagen med ett mer ideologiskt perspektiv.

Och så blev det, även om frågan kom upp om det skulle kunna vara möjligt att kompensera bortfallet av pensionärsavgifter med en ökning av SAC-avgiften för alla övriga medlemmar och hur mycket det skulle innebära i höjning – en ändå tydligt relevant fråga i sammanhanget. Svaret blev att en slopning av avgiften för pensionärer hade kunnat kompenseras med en ökning till 129 kr per medlem och månad för ordinarie medlemmar, sett utifrån januari månads medlemsstatistik.

En fråga kom upp om varför LS med många pensionärer som medlemmar inte ser till att få fler lönearbetande medlemmar och det mynnade ut i synpunkter om eventuell nytta av att ha pensionärer kvar i organisationen och varför det rentav skulle kunna vara rättvist och solidariskt att slopa avgifterna för nämnda medlemskategori.

Är pensionärerna

inom LS och SAC närande eller tärande för organisationen? Bland annat kom en del synpunkter om att SAC har stora vita fläckar på sin organisationskarta och att LS med många pensionärer är till stor nytta för att upprätthålla den fackliga strukturen och motverka en ännu större LS-död än den som redan skett. Att upprätthålla strukturen innebär att det finns möjlighet för intresserade personer ute i landet att få kontakt med oss som organisation på ort och ställe och med en lokal förankring som ger möjlighet till personlig hjälp på plats.

Synpunkter kom också upp om att pensionärerna inte längre har behov av eller nyttjar en stor del av SAC:s gemensamma stödfunktioner.

De pensionärer

som hänger sig kvar i sina LS även efter pensionen kanske gör det för att de är inbitna syndikalister som tänker att de kan vara till nytta och kanske rent av glädje för sin LS även om de inte längre har en arbetsplats att föra syndikalistisk kamp på? De kanske anser att LS och SAC inte bara är en facklig organisation utan att kampen för syndikalismen har sin plats i, och borde genomsyra, alla delar av samhället? I vilket fall så sitter de inne med en stor del erfarenhet och kunskap från ett helt yrkesliv och oftast är av medlemskap i sina respektive LS som självklart borde kunna vara till nytta för SAC i dag, både ur ett historiskt och ett aktuellt perspektiv.

Eftersom varken Enköping-Heby LS eller Stockholms LS deltog på dagens möte diskuterades inte alls det underlag till möjlig kompromiss i frågan som skickats ut inför mötet. Förslag kom upp om ett uppföljande möte för att ge också Enköping-Heby LS möjlighet att höras eftersom de initierat aktuellt referendum. Stockholms LS närvaro efterlystes på detta möte, kanske de kan delta på ett uppföljande?

Röster höjdes om att skjuta på referendum för att ge möjlighet att diskutera kompromissförslaget innan. Andra röster tyckte det var viktigt att processen med referendum inte avstannar eller fördröjs. Även om planeringen av referendum drar i gång hindrar det inte ett uppföljande möte i en snar framtid där förhoppningsvis kompromissförslagen kan diskuteras.

Heléne Draheim
Mellannorrlands LS

Östligt SAC-distrikt blickar mot framtiden

Namnbyte, könsbalans, Almedalsveckan, strulig bokföring och besök från en fristående syndikalistisk fackförening. Det var en del av innehållet på Stockholm Gotlands distrikts årskonferens som ägde rum på ABF i Enköping den 21 mars.

Efter godkännande av dagordning och schema presenterar sig de 13 deltagare som finns på plats, plus de två medlemmar som syns och hörs genom videolänk; senare ansluter två ytterligare medlemmar. Ombud finns från fyra lokala samorganisationer (LS), totalt sex röster då Stockholms LS har tre totalt. Senare ansluter sig även Linköpings LS digitalt så att röstvärdet blir sju.

Det hålls en tyst minut för kamrater som avlidit: Alf Claesson, medlem i bland annat tidigare Enköpings LS, som var journalist och bevakade skogsstrejken på 70-talet; Roberto Dünkelberg (Solna och sedan Stockholms LS), skribent på Arbetarens kultursidor samt Lars Waller (Norrköpings LS).

/Rapporter från LS/

Rapporter från de LS som finns i distriktet är en stående punkt på årskonferenserna. Enköping-Heby lyfter sin ekonomi, att de hade tur att få en ny, och dessutom bättre lokal med en lägre hyra. Enligt kassören Staffan Delin kommer Enköping-Heby klara sig i ungefär två år till, detta på grund av den stora mängden pensionärer. Lena Wezelius, medlem i samma LS, flikar in att de värdesätter de erfarenheter som pensionärsmedlemmarna bidrar med.

Tobias Tärnström i Gotlands LS önskar att fler medlemmar kommer på medlemsmöten och tillägger att de har styrelse- och medlemsmöten gemensamt för att det är samma perso-

ner som dyker upp. För övrigt är det positivt att det är många kvinnor som är medlemmar i denna LS, säger han.

Toivo Jokkala (SAC:s informationsorganisation), som är mötesordförande, nämner att det är få aktiva kvinnor i Linköping LS, och undrar vad det kan bero på, och frågar sig om det kan vara vår organisationskultur.

Janek Koba i Västerås LS lyfter att de har en kvinna som ordförande sedan flera år tillbaka, trots att det är dålig könsbalans.

/Verksamhetsberättelsen/

Gällande berättelsen för verksamheten 2025 blir det också samtal om kommunikationskanaler. Det nämns att distriktskommittén bland annat har kontakt genom appen Signal och Viktor Lindberg, som är med i SAC:s webbkommitté, tycker att Mattermost är ett bättre alternativ.

En av distriktets främsta uppgifter att ”understöda bildandet av nya LS på orter där det i dag finns ett medlemsunderlag men saknas LS”. Därför dyker frågan upp om något sådant har gjorts under föregående period. Svaret blir nej, men stöttandet av Linköpings LS nämns som ett lyckat exempel i närtid.

/Ekonomi/

När vi tittar på resultat- och balansräkningen nämner Kristian Falk, distriktets kassör, att de faktiska kostnaderna var lägre än det som budgeterats; studieverksamheten blev inte riktigt så omfattande som väntat. I dokumentet som kassören skrivit ut har dock siffror som inte rör årets resultat följt med, för det har strulat med det bokföringsprogram som har använts.

En av distriktets revisorer, Staffan Delin, läser upp revisionsberättelsen som kom mötet tillhanda under dagen. Han förespråkar ansvarsfrihet för kassören eftersom årets resultat stämmer

överens med bankens transaktionsutdrag. Mötet beslutar att revisor och kassör ska se till att ordna ekonomiska rapporter som korrekt återspeglar detta. Mötets ombud är eniga om att distriktskommittén och kassören ska beviljas ansvarsfrihet när papperen väl föreligger i korrekt form. Det beslutas också att avgiften som tillhörande LS ska betala till distriktet är 3 kronor i månaden per medlem denna verksamhetsperiod.

/Personval/

De ledamöter som suttit i distriktskommittén, DK, under föregående period blir invalda på nytt. Det är Sofia Sörensen (Enköping-Heby), Kristian Falk (Enköping-Heby), Lassa Wynne (Enköping-Heby), och Sebastian Karlsson (Stockholm). Kristian Falk fortsätter som kassör och revisorer blir återigen Monica Mårtensson (Uppsala) och Staffan Delin (Enköping-Heby).

/Namnbyte/

Distriktskommittén anser att namnet på distriktet ”osynliggör att LS i Östergötland och Västmanland ingår i distriktet”. Axel Olsson är med som gäst från Gävle för att Gävle LS vill bilda ett distrikt norröver. Axel och en del andra tycker att förslaget Östra distriktet av SAC Syndikalisterna är bättre än det som föreslagits i motionen, Östra Sveriges distrikt. Ett annat förslag är Östra Mellansveriges distrikt. Det beslutas att distriktet ska byta namn, men att det kommer att bli ett referendum om vilket namn det blir. Diskussionen ska tas vidare till CK tillsammans med frågan om hur verksamhetsområdet kommer att se ut framöver.

/Huddinge LS/

Lennart Markebo från Huddinge lokala samorganisationen är med som gäst. Den fackföreningen är syndikalistisk, men fristående från SAC sedan många år tillbaka. Nu är de på gång

med en egen omröstning om att gå med i SAC igen. Det motiveras bland annat av medlemmarnas äldre ålder, att de kan behöva stöd när det gäller bland annat utbildning.

Lennart Markebo berättar att förslaget om att åter vara med i SAC har bemötts positivt av medlemmarna. Han lyfter också det fina samarbete som Huddinge LS haft med syndikalisterna som varit medlemmar i LS av SAC. Agnes Lansrot, generalsekreterare och medlem i Stockholms LS, tror att det finns bra möjligheter till nya samarbeten samt diskussion kring vilka områden som ska tillhöra vilken LS. Lennart Markebo ger intrycket att Huddinge LS har mycket att tillföra.

/Plan för Almedalsveckan och studiecirklar/

Enligt verksamhets- och studieplanen genomfördes sju ”rödsvarta videokaféer” förra året. Denna period kommer dessa vara färre, vilket flera konferensdeltagare uttrycker är synd, då dessa träffar med olika föredrag varit mycket uppskattade. Distriktskommittén lyfter att det behövs flera aktiva medlemmar för att det ska vara mycket verksamhet, men även att LS i distriktet kan bidra.

Under Almedalsveckan ska Gotlands LS vara behjälpliga. De kommer att boka plats på Siesta Konditori & Café där distriktet har fått hålla till tidigare år. Det kommer att vara ett samtal med temat ”skyddsombud som organisatörer”. Vår studieorganisatör Per Feiff ska vara moderator och två skyddsombud ska medverka, ett från SAC och ett från Hamnarbetsförbundet.

Studiecirklar kring två böcker, *Vad vill syndikalismen* och *Organisatörens handbok*, ska det också bli, samt ett seminarium om gigarbete, människohandel och arbetslivets förslumning.

Det planeras också ett seminarium om rörelsesocialism, i form av ett panelsamtal med Toivo Jokkala och Per-Anders Svärd som skrivit en bok på temat, ett samtal där Kristian Falk också planeras medverka.

Ambitionen är också att hålla grundkurser och utbildning i hjärt- och lungräddning samt i sociala medier som kommunikationsredskap för LS.

Årskonferensen avslutas någon timme senare än planerat, men alla verkar nöjda och får nog med sig en del pepp hem till sina lokala samorganisationer.

Solveig Betnér
Norrköpings LS

Distriktsårskonferensen 2026 hölls i ABF:s lokaler i Enköping. Från vänster på bilden: Lasse Wynne, Enköping-Heby LS, Lennart Markebo, Huddinge LS, Axel Olsson, Gävle LS, Kristian Falk, Enköping-Heby LS, Solveig Betnér, Norrköpings LS, Janek Koba, Västerås LS, Lena Wezelius, Enköping-Heby LS, The Stig, Stockholms LS, Agnes Lansrot, generalsekreterare från Stockholms LS, Homam Abdulkader, Stockholms LS och Viktor Lindberg, Stockholms LS. FOTO: TOIVO JOKKALA

Ökande engagemang hos Mellannorrlands syndikalister

En söndag i mars, närmare bestämt den 22 mars, samlades vi i Mellannorrlands LS för att hålla årsmöte i Näsåker. Det finns en längtan att få träffas så här i verkliga livet och inte via skärmen – något som annars tyvärr är det ”nya normala” för oss med vårt gigantiska upptagningsområde. Vi försöker hålla i alla fall årsmötet fysiskt och pendlar mellan Västernorrland och Östersund i Jämtland som årsmötesplats, vartannat år på respektive ställe. En bil fylldes med jämtländska kamrater denna dag och lämnade Östersund cirka klockan 08.30, efter att ha väntat in Årebusen. På den satt Markus och Robin som gått upp i ottan och redan varit på resande fot ett par timmar.

Klockan 11 började vi mötet med god sopplunch som Erika och Jörgen hade fixat, för att efter kaffet starta upp det formella årsmötet. Glädjande nog var det ett flertal nya medlemmar närvarande, så en presentationsrunda var för en gångs skull på riktigt nödvändig! Vi var 14 LS-medlemmar som deltog, vilket ju inte låter så mycket. Med en omskrivning till att 31 procent av hela Mellannorrlands LS deltog i årsmötet blir det en helt annan tyngd! Det gäller att ha rätt perspektiv och vara varse ordens makt. Det är väl en orsak till att SD med sin Tidösvans håller på att slakta folkbildningen (textförfattarens personliga kommentar). Nu tillbaka till mötet.

Efter presentationsrundan vidtog sedvanliga årsmötesförhandlingar och första delen var inte så mycket att orda om. Jo, förresten, det kan absolut vara värt att berätta om det organisationsprojekt som vi och inte minst vår fackliga kommitté har arbetat med under året, där vi också har erhållit ekonomiskt stöd från SAC. Det har inneburit att kommittén under sex månader förra året inte ”bara” arbetade med fackliga förhandlingar av olika slag utan också hade möjlighet att arbeta med ren organisering på arbetsplatser. Det är mycket troligt att projektet bidragit till att så många nya medlemmar valt att delta på årsmötet och att det varit livgivande för vår lilla fackförening med ökat engagemang och entusiasm som följd.

Säkert är att det resulterat i aktivt fackligt

14 personer, det vill säga 31 procent av Mellannorrlands LS, deltog i årsmötet den 22 mars i år. FOTO: MELLANNORRLANDS LS

arbete på några arbetsplatser och att sektioner, alternativt syndikalistiska fackklubbar, är på gång att bildas i Region Västernorrland och Sollefteå kommun. Fackklubben skulle vara helt självstyrande men organisatoriskt vara en del av LS – ett alternativ som skulle kunna passa oss bättre som en liten fackförening med förhållandevis få medlemmar. Samarbete med framför allt Solidariska byggare etablerades också under projektiden.

På dagens möte valdes ytterligare en medlem, Markus från Åre, in i den fackliga kommittén. Han har sin förankring i restaurangbranschen och ett av den fackliga kommitténs fokus under året ska vara att sprida kunskap om vår syndikalistiska fackförening och fackliga rättigheter i Västjämtland. Det känns verkligen som att vi är på gång att bygga facklig styrka genom arbetsplatsorganisering!

Ett annat tydligt tecken på ett ökat engagemang är att vi på årsmötet hade tre motioner som diskuterades på mötet. Det beslutades att ett ”solidaritetsbidrag” till LS ska etableras i de fall ett fackligt ärende når förlikning med arbetsköpare och det endast utgår personligt skadestånd till medlem, inte till organisationen. Vi inför en princip för kostnadsersättning där faktisk förlorad arbetsinkomst ersätts med en solidarisk ersättning i nivå med SAC-lön.

Det mest spektakulära för dagen var kanske motionen med intentionen att LS köper fastigheten ”Urhuset” i Näsåker. Huset ligger väldigt

centralt och om ni någon gång har besökt den trivsamma Urkultsfestivalen så är det huset som ligger på vänster sida direkt efter stora korsningen, strax innan affären och Markusgården.

Årsmötet var klart positivt till idén om att köpa och driva fastigheten, ensamma eller tillsammans med andra intressenter, men ser självklart också stora ekonomiska risker med idén. En arbetsgrupp tillsattes vars uppgift blev ”att utreda alla delar av aktuellt fastighetsförvärv” för att så småningom för medlemmarna presentera ett väl underbyggt förslag till beslut i ärendet. Mandat att genomföra eventuell köp av Urhuset gav årsmötet till medlemmarna i Mellannorrlands LS genom referendum.

De flesta i gamla styrelsen fick förnyat förtroende, vilket innebär att Jonas Koller fortsätter som ordförande, Jonathan Lange som kassör och Heléne Draheim som sekreterare liksom Wilja Wiklund som ledamot. Två nya valdes in, Markus Halminen som ordinarie ledamot och Joel Karlberg som suppleant. Så fortsatte mötet med sedvanliga årsmötespunkter i ganska rask takt eftersom tiden började sina och de jämtländska kamraterna hade en lång hemresa framför sig. Innehållet är heller inte så mycket att orda om, förutom att vi bestämde oss för att ställa oss bakom Enköping-Hebys krav på referendum angående pensionsavgifterna. Så sätter jag punkt för denna lilla återberättelse av ett välbesökt och lyckat årsmöte.

Heléne Draheim

mötessekreterare, Mellannorrlands LS

Fortsatt konsolidering i Stockholms LS

Den 29 mars samlades medlemmar i Stockholm LS för årsmöte i ABF-huset på Sveavägen.

Efter att mötet konstaterats behörigt utlyst och mötesordförande och sekreterare valts var det dags att hålla en tyst minut för de kamrater som avlidit under året som gått. De var sex stycken, varav en avlidit tidigare men utan att parentation hållits då.

Efter den tysta minuten började mötet behandla de punkter som stod på dagordningen. I verksamhetsberättelsen konstaterades det att den konsolidering som varit ledordet för året misslyckats men att organiseringen fortsatt går framåt – senast inom lantarbetssektorn, där en historisk seger nyligen vunnits. Stockholms LS har nu sju syndikat, varav fyra bildats under det gångna året.

I verksamhetsberättelsen nämndes också kongressen som centralorganisationen arrangerade och som överlag avlöpte väl och där konsensus kunde nås på de flesta punkter. En central satsning på organisering av migrantarbetare är på gång.

Vad gäller ekonomin konstaterades det i den ekonomiska berättelsen att det gångna året varit

stormigt men att siffrorna för första gången på ett tag är ”svarta”, vilket är det önskvärda. Verksamhetsplanen för 2026 är att fortsätta med konsolideringen. Den föreslagna budgeten planerar för ett överskott och Stockholm LS har nu en kassör i styrelsen vilket gör att eventuella avvikelser från budgeten kan kontrolleras mer löpande.

»Den föreslagna budgeten planerar för ett överskott.«

Därefter läste mötet de bifogade rapporter som kommit in från syndikaten och kommittéerna och lade dessa till handlingarna. Rapporter hade kommit in från agitationskommittén, demokommittén, värvningsarbetet, byggsyndikatet, vårdsyndikatet, utbildningssyndikatet, syndikatet för kultur, IT och media samt stadsyndikatet.

Emil Boss föredrog den ekonomiska berättelsen. Eftersom bokföringen vid mötet inte var slutförd beviljades styrelsen inte ansvarsfrihet. Styrelsen ska i skrivande stund inom kort kalla

till ett extra årsmöte där det färdiga bokslutet kan läggas till handlingarna.

Några motioner hade inkommit till årsmötet. En motion om att nuvarande medlemsmodell för LS' värvning fortsätter och att LS inte heller framöver ska tillämpa karens vid inträde bifölls.

En annan motion tog upp syndikatsfonden, dit avgifter till syndikaten från medlemmar som inte tillhör ett aktivt syndikat, har förts. Det förslag som bifölls var att medlen bokförda som skulder till syndikaten återförs till LS och därmed betraktas som eget kapital och att de aktiva syndikaten får behålla ett kapital som motsvarar 6 kronor per medlem och månad för ett år.

Sista punkten innan mötets avslutande var förrättande av val till styrelse, kommittéer och övriga förtroendeuppdrag. Den nya styrelsen kommer att bestå av Niklas Jespersen (som även valdes till kassör), Anne Råty och Anna Remmets.

Inga övriga punkter hade anmälts så mötet avslutades därefter kamratligen.

Anna Remmets

Stockholms LS

Västeråssyndikalister samlar sina krafter

Den 12 april höll Västerås LS sitt årsmöte i lokalen på Östermalmsgatan i Västerås. Totalt nio personer närvarade (plus en elvaåring som gärna ville vara med och rösta han också, kanske en blivande medlem).

Mötet skulle egentligen ha hållits två veckor tidigare, den 28 mars, men blev framflyttat på grund av sjukdom inom styrelsen. Och det var nära att årsmötet inte hade kunnat bli av denna gång heller, då vår kassör hastigt hade insjuknat samma dag och fått åka till akuten.

Revisorn hade inte hunnit gå igenom räkenskaperna och avlägga en rapport inför årsmötet och alltså skulle ingen ansvarsfrihet formellt kunna ges. Mötet var redan samlat när vi fick den tråkiga nyheten och frågan var vad vi skulle göra.

Vi bestämde att vi skulle ta de punkter vi kunde ta, godkänna verksamhetsberättelse och verksamhetsplan och eventuellt övriga frågor och sedan ta ekonomisk rapport, revisorsrap-

Deltagare på Västerås LS årsmöte den 12 april. FOTO: VÄSTERÅS LS

port och val till ny styrelse vid ett senare tillfälle.

Men som tur var dök vår käre kassör upp efter cirka en timme, till allmän glädje, först och främst naturligtvis för hans skull men också för

att årsmötet nu kunde genomföras i sin helhet.

Mötet tog en paus medan kassör och revisor gick igenom handlingarna och sedan kunde allt fortsätta enligt dagordningen. Ny styrelse valdes och utökades från fem till sex personer.

Två övriga frågor hade styrelsen lagt till dagordningen. En diskussionspunkt om frågan om pensionsavgifterna till SAC, där LS har ställt sig bakom kravet på ett referendum, men vi såg också positivt på det av CK aviserade videomötet 25 april för att om möjligt hitta en långsiktig lösning.

Vi tog också ett beslut på att LS detta år inte skulle ordna något eget på 1 maj utan i stället erbjuda medlemmar att tillsammans i grupp ansluta sig till Stockholms LS 1 maj-tåg i Stockholm. Det är roligt och viktigt att visa att vi finns lokalt i Västerås men efter flera års lite klen besökta torgmöten kände vi oss sugna på att delta i något lite mäktigare.

Men vänta bara, Västerås. Vi kommer igen!

Västerås LS

Livlig kongress i IP

Polska IP:s kongress ägde rum i månadsskiftet februari/mars i en universitetsaula i Poznań. Graden av centralisering inom organisationen var en av de hetaste debattfrågorna under kongressen. FOTO: GABRIEL KUHN

Enligt beslut i SAC:s internationella kommitté, IK, representerade jag SAC på den polska anarkosyndikalistiska fackföreningsfederationen IP:s kongress i Poznań den 28 februari och 1 mars i år. IP bjöd in oss. En av deras föra detta internationella sekreterare mötte mig på stationen och tog mig till ett trevligt boende.

Själva kongressen ägde rum i en stor aula på universitetsområdet. Det var 166 delegater samt ungefär 20 internationella gäster och andra inbjudna. Delegaterna kom från alla av organisationens instanser, alltså både arbetsplatssektioner, lokalgrupper (ungefär som SAC:s lokala samorganisationer) och arbetsgrupper/kommittéer. Två ombud per instans och sedan en till per 50 medlemmar (tror jag, jag fick lite olika siffror), med ett tak på fem per instans. Inför nästa kongress ska den nationella kommittén (femton personer, ungefär motsvarande SAC:s centralkommitté) utarbeta en ny fördelning. Vissa sektioner (till exempel 800 medlemmar på företaget Amazon) tycker att det är oräddigt att de bara har några få extra ombud jämfört med väldigt små instanser. Det bestämdes att kongressen ska hållas var tredje och inte vartannat år framöver.

På söndagen hade vi en panelpresentation med alla internationella gäster. Den började sent och de flesta talare hade svårt att hålla sig till de fem minuterna vi hade fått som riktlinje. Dessutom hade extratiden som krävdes för översättningarna inte räknats in i planeringen. Det tog alltså längre tid än väntat men det var intressant att höra alla prata. CGT (Spanien), CNT-f (Frankrike), FAU (Tyskland), GIPS (Litauen), USI-CIL (Italien), Solidaires (Frankrike), STASA (Portugal) samt en rätt så stor delegation från Ukraina med representanter från olika fackföreningar fanns på plats. IP är starkt

engagerat i solidaritetskampanjer med Ukraina. SAC:s internationella kommitté har bidragit till deras insamlingar.

Alla beslut och personval hade redan ägt rum på lördagen. Det var delvis rätt hetsiga debatter. Det var svårt att hänga med eftersom det bara fanns visköversättningar, som delvis var svårt att höra. Men den huvudsakliga konflikten verkade gälla en fråga vi känner väl inom SAC: centralisering! Det finns tydligen en falang inom IP som vill ge mer makt åt den nationella kommittén eftersom allt annat kräver för mycket byråkrati. Andra vill begränsa den nationella kommitténs makt. Konflikten verkar vara ganska infekterad. "Centralisterna" vann de mesta av de avgörande omröstningarna.

Trots konflikterna på kongressen (eller på grund av dem?) fick jag känslan av att det var mycket som händer inom organisationen. Den växer också fortfarande. IP vann två strejker under den senaste kongressperioden, och Amazonsektionen är jättestor. De får fler och fler migrantarbetare som medlemmar också. Med tanke på hur få resurser de har jämfört med SAC så tycker jag att de gör ett jättebra jobb. Vi skulle behöva lite mer av deras anda.

Jag tycker att det var jättebra att vi hade en representant på plats. Dels på grund av det jag precis nämnde (de är en bra organisation som vi kan inspireras av), men också för att vi är geografiskt nära och redan har en väletablerad kontakt. Dessutom finns det många polacker som jobbar i Sverige och jag tror att det borde vara möjligt att ha ett närmare samarbete med IP kring arbetsmigration från Polen till Sverige framöver. Utav alla systerorganisationer vi har kontakt med är IP en vi ska prioritera högt.

Gabriel Kuhn

Internationella kommittén och Fruviks LS

"Vi är inte för en avkriminalisering av 'sexxöp'"

I ljuset av de diskussioner om prostitution som Uppsala LS fört under förra året vill Norrköpings LS bidra med ett konkret bidrag och en kort sammanfattning av vår egen diskussion kring frågan.

Uppsala LS har genomgått flera debatter där en större grupp i styrelsen och bland medlemmarna vill verka för en avkriminalisering av "sexxöp" och avkriminalisering av "tredje part". Det finns mycket kritik att lyfta mot den debatt som förts. Kamrater i vår egen LS lyfte bland annat kloka ord som:

- En LS' uppgift är inte att driva politiska frågor med målet att ändra lagar, utan att organisera arbetare.

- Som syndikalister har vi inget intresse av att lagar ska ändras i en riktning som ger mer makt och skydd åt män som köper kvinnors och transpersoners kroppar.

Sammanfattningsvis togs beslutet att Norrköpings LS "inte är för en avkriminalisering av sexköp". Medlemsmötet var eniga om att man ville bidra till något, i stället för att vrurka för torsk och diverse former av koppleri. Mötet valde därmed att bidra med 3 000 kr till organisationen Inte din hora. De arbetar för att lyfta röster och utbilda. Något vi anser är betydligt viktigare än lobbyarbete mot den nordiska modellen – som syftar till att brotta ner torskarna, inte de utsatta.

Kamratliga hälsningar,

Norrköpings LS styrelse

SAC återtar kontakten med CSAAWU

Den 2 april hade SAC:s internationella kommitté, IK, ett online-möte med CSAAWU, det sydafrikanska lantarbetarfack som var centralt för Rättvis vinhandel-kampanjen som bedrevs för några år sedan. Syftet var att återupprätta kontakten och stötta dem i deras pågående kamper.

Deltog gjorde Gabriel Kuhn, Ninian Sassarinis-McGowan och Toivo Jokkala från IK samt generalsekreteraren Deneco Dube och biträdande generalsekreteraren Christopher Jaftha från CSAAWU.

Deneco Dube redogjorde för CSAAWU:s viktigaste kamper just nu:

1) Förbud mot pesticider som har allvarliga konsekvenser för lantarbetarnas hälsa. (Det finns till exempel en del pesticider som används i Sydafrika som är förbjudna i EU.)

2) Motstånd mot vräkningar av lantarbetare från deras bostadsområden.

3) Stöd till migrantarbetare (särskilt från Zimbabwe) som överexploateras inom branschen.

CSAAWU har ett bra samarbete med Verdi i Tyskland (Verdi framstår ofta som det mest progressiva bland de stora tyska facken). Samarbetet handlar mest om att skapa medvetenhet hos konsumenterna och om att sätta press på sydafrikanska producenter/exportörer.

Som kommande steg slog vi fast:

1) CSAAWU ska skicka informationsmaterial

Sydafrikanska lantarbetarfacket CSAAWU:s nationella exekutiva kommitté. Biträdande generalsekreteraren Christopher Jaftha två från vänster och generalsekreteraren Deneco Dube längst till höger. FOTO: CSAAWU

(länkar, pdf) som (a) kan användas i våra SAC:s medier och i *Syndiklisten*, (b) kan vidarebefordras till *Arbetaren* med förhoppningen att de vill skriva något, och (c) kan delas på Nordic grassroots union-e-postlistan.

2) Jag har bett om kontaktuppgifter till Verdi. Kanske kan vi vara med på något möte mellan CSAAWU och Verdi vid tillfälle.

3) Det finns en film om pesticider i lantbruket i Sydafrika som tyska Rosa Luxemburg-Stiftung tagit fram tillsammans med CSAAWU. Filmen heter "Toxic Harvest".

Vi kanske kan ordna egna visningar av den filmen?

4) Vi ska kontakta Johan Torgå i Örebro som upprätthåller kontakter med CSAAWU och som haft ett stort engagemang i Rättvis vinhandel-kampanjen.

Jag tyckte att det var fin stämning på mötet. Jag skulle bli glad om vi kan upprätthålla kontakten och samarbeta. Det är något väldigt konkret.

Gabriel Kuhn

Solidariska städare: Vägen vi går tillsammans

Den 28 april hölls årsmötet för Stockholms städsyndikat – Solidariska städare. Mötet, som av olika anledningar blev försenat, blev inte bara en sammanfattning av det gångna året utan också en ny utgångspunkt för organisationens fortsatta utveckling.

När vi samlades för första gången för två år sedan hade ingen av oss riktigt förstått vilken svår men samtidigt viktig väg vi gav oss in på. Människor från olika länder, med olika livsöden och erfarenheter, förenades kring en gemensam idé – att visa att rättvisa finns, om man har modet att kämpa för den.

Efter att ha bildat en styrelse och samlat de första 40 medlemmarna inledde vi vårt arbete. I dag kan vi ärligt säga att det till stor del var ett arbete "i blindo". Vi lärde oss att arbeta tillsammans, förstärkt systemet, stötta varandra och

ÅRSMÖTESFOTO: SOLIDARISKA STÄDARE

hitta effektiva sätt att försvara arbetstagarnas rättigheter.

Den viktigaste rollen i organisationens utveckling – att vi gick från 40 till över 170 medlemmar – spelades av våra förhandlare och jurister. Tack vare deras professionella arbete och konkreta resultat kunde styrelsen sprida information om Solidariska städare som en pålitlig organisation som försvarar rättvisa och arbetstagares rättigheter på lagliga vägar.

Tyvärr har många av våra medlemmar under denna tid tvingats lämna landet på grund av avslag på sina uppehållstillstånd. Bland dem finns även tre styrelsemedlemmar. Det blev en stor prövning för organisationen men visade samtidigt hur utsatta migrantarbetare kan vara och hur viktig ömsesidigt stöd är.

Städarnas arbete förblir ofta osynligt, trots att de är verksamma inom nästan alla samhällsområden. De ansvarar för renlighet och ordning i skolor, sjukhus, kontor, kollektivtrafik och många andra verksamheter.

I dag är det särskilt viktigt att arbetstagare känner till sina rättigheter, har stöd och inte lämnas ensamma med svårigheter på arbetsmarknaden.

Vi fortsätter tillsammans!

Nina Krychun

Solidariska städare

Ordlista

Denna lista består av begrepp som ofta är förekommande i Syndikalisten och SAC i allmänhet. Hör av dig till **syndikalisten@sac.se** om du har synpunkter på innehållet i listan.

A-kassa/arbetslöshetskassa
En a-kassa är tänkt som en trygghet som gör att du kan få ersättning om du blir arbetslös. Försäkringen består av två delar – en grundförsäkring och en frivillig försäkring som grundar sig på tidigare inkomst. Ersättning från den frivilliga inkomstbaserade försäkringen betalas ut till den som är medlem i en arbetslöshetskassa och som uppfyller medlemsvillkoret och arbetskravet inom medlemstiden.
Alla a-kassor följer samma regelverk: lagen om arbetslöshetskassor och lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Anarkism
"Anarkism" är ett idébegrepp som dyker upp i vissa syndikalistiska sammanhang, inte sällan i det sammansatta ordet "anarkosyndikalism". Den anarkistiska visionen är ett samhälle styrt med jämlik medverkan av alla, genom basdemokratiska strukturer. Samhället är då fritt från stat, kapitalism och alla andra system som styr uppifrån och delar upp människor i olika klasser.

Arbetsköpare
Person, bolag, organisation eller myndighet som köper arbetskraft, alltså anställer personal. I SAC använder vi ordet arbetsköpare istället för arbetsgivare, eftersom de inte ger bort jobb av välvilja, utan köper arbetskraft som de är beroende av.

APT/arbetsplatsträff
Ett möte på jobbet mellan arbetskamrater. Ofta finns någon chef med på mötet, men det finns exempel på när arbetare själva har format hur de vill att mötet ska se ut, t.ex. att chefen fått vara med en stund så att arbetarna till viss del har kunnat prata för sig själva.

Arbetsplatsorganisering
Att tillsammans med arbetskamrater skapa en gemenskap för att förändra arbetsplatsen tillsammans.

Arvode/arvoderad/arvodering
Ersättning för ett uppdrag eller arbete av tillfällig art. En del arvoden hanteras som en vanlig lön medan andra typer av arvoden saknar t.ex. pensionsrätt och sjukersättning etc.

ATAB
Förkortning för Arbetaren Tidnings AB. SAC:s bolag som äger tidningen Arbetaren

Autonomi
Självbestämmande, oberoende.

Centralkommittén/CK
SAC:s centralkommitté (CK) är det högsta beslutande organet mellan SAC:s kongresser. CK håller fysiska möten fyra gånger per år. Det brukar omfatta två heldagar. Däremellan hålls kortare videomöten varje månad. CK-ledamöterna arbetar ideellt och har alltså vanliga lönearbeten, inte betalda uppdrag för SAC.

Driftsektion/sektion
En driftsektion, ofta kallat bara "sektion" internt i SAC, är en lokal fackförening för alla yrken på en arbetsplats. De kan jämföras med andra facks klubbar på arbetsplatserna.

Exploaterad
Utnyttjad. Används ofta när en person i beroendeställning utnyttjas grovt.

Fackförbund
Ibland kallas SAC felaktigt för fackförbund. LO, till exempel, är en facklig organisation som samlar olika fackförbund, t.ex. Kommunal, uppdelade i olika branscher. SAC är en federation, vilket betyder att vi samlar självstyrande föreningar i form av LS, driftsektioner och syndikat. Syndikalister har en motsvarighet till förbund när syndikat i samma bransch bildar en nationell branschfederation.

Federation
En sammanslutning av flera självständiga enheter. SAC är en federation som består av självständiga lokala samorganisationer, syndikat och driftsektioner.

FFAB/Federativs förlagshus aktiebolag
Bolaget som äger fastigheten på Sveavägen 98 i Stockholm och som hyr ut kontorsytan till SAC:s sekretariat. FFAB är SAC:s bolag. En annan fastighet som ägs av bolaget är Joe Hill-gården i Gävle.

Funktionär
Funktionärer ska se till att en verksamhet fungerar. I dagsläget har SAC sju funktionärsroller som är studieorganisatör, informationsorganisatör, facklig samordnare, migrantorganisatör, generalseketerare, IT-organisatör och kassör. SAC:s funktionärer har möjlighet att arbeta på distans från annan ort än Stockholm, men ska se till att vårt kontor på Sveavägen 98 i Stockholm fungerar gällande post, fastighetsskötsel m.m. SAC:s funktionärer är avlönade, de får "ersättning för förlorad arbetsinkomst".

Ideell/ ideella uppdrag
En förening som är ideell är inte vinstdrivande. Föreningen drivs av engagerade medlemmar, som till största delen inte får ersättning för den tid som läggs ned på verksamheten. Dessa medlemmar har ideella uppdrag.

Kollektivavtal
Skriftlig överenskommelse om anställningsvillkor som sker mellan en facklig organisation och en arbetsköpare eller ett arbetsgivarförbund.

Kommitté
SAC har flera kommittéer med olika uppgifter. Nu finns t.ex. en internationell kommitté, en förlagskommitté som ger ut böcker och en rättskommitté som bland annat ger arbetsrättsligt stöd till olika instanser i SAC. CK bedömer vilka kommittéer som behövs under pågående kongressperiod utifrån organisationens mål. Andra instanser i organisationen kan också ha kommittéer. I flera LS finns det förhandlingskommittéer.

Kongress
Det är vanligt att organisationer delar upp sin verksamhet i kongressperioder. Kongressen äger rum efter ett visst antal år, som tidigare kongress beslutat om. SAC:s kongressperioder är 4 år. Den senaste kongressen hölls i Ådalen hösten 2025 – nästa kongress kommer att hållas 2029. Kongressen pågår i flera dagar och behandlar olika förslag på hur verksamheten ska styras kommande kongressperiod.

Lokala samorganisationer/LS
LS är förkortning för lokal samorganisation. SAC är en sammanslutning av LS. Du är medlem i den LS som organiserar på den ort där du arbetar. En LS uppgift är att samorganisera den fackliga verksamheten i

alla branscher på sin ort och främja medlemmarnas organisering i driftsektioner.

Motioner
En motion är ett förslag till beslut. Du som medlem kan lämna motioner till din LS som du vill att medlemsmötet ska fatta beslut om. Olika instanser kan lämna motioner till CK som tar beslut om förslagen under deras beslutsmöten.

Paragraf
Del av lag eller avtal som innehåller en eller flera regler. Det är ungefär som punkter i en lista, som kan innehålla underpunkter. När du läser lagar, regler och avtal brukar paragraferna ha paragraftecknet framför sig. Det ser ut såhär: §.

Per capsulam
När ett beslut fattas per capsulam görs det mellan ordinarie protokollförande möten, t.ex. genom chatt, mejl eller telefon. Dessa beslut förs till protokoll på ordinarie möte trots att det är fattat vid ett tidigare tillfälle.

Referendum
Omröstning som görs mellan kongressperioderna. I SAC sker referendum genom de lokala samorganisationerna (LS). Röstantalet är baserat på antal medlemmar i LS.

Skyddsombud
En arbetare som företräder personalen i arbetsmiljöfrågor enligt arbetsmiljölagen (AML). Det kan vara en medlem i en LS av SAC som är skyddsombud. SAC håller regelbundet i utbildningar för skyddsombud, med fokus på organisering.

Styrelse
I en förening behövs en styrelse för att verksamheten ska fungera. En styrelse behöver bestå av minst tre ledamöter för att fatta beslut. En medlem i styrelsen behöver vara ordförande.

Syndikalism
"Syndicat" betyder fackförening eller ekonomisk förening på franska. I stället för att ett fåtal äger mest bestämer mest vill syndikalismen att människor tillsammans ska äga och besluta i samhället, och vi kämpar för att komma närmare det målet genom facklig organisering. Den demokratiska ledstjärnan är att alla som berörs av beslut ska ha rätt att påverka besluten.

Syndikat
Ett syndikat av SAC är ett självstyrande samarbetsorgan, alltså en egen självständig förening, för alla driftsektioner inom en viss bransch på en ort, t.ex. Stockholms byggsyndikat och utbildningssyndikat.

Utskott
I en grupp som ska ta beslut, i SAC:s fall är det Centralkommittén (CK), kan vissa personer utses för att arbeta med en särskild uppgift. CK har t.ex. ett policyutskott som arbetar med att ta fram policies och förbereder förslag till beslut som CK ska ta.

Årsmöte
Det högsta beslutande organet i varje lokal samorganisation (LS). Ett årsmöte är ett möte där alla medlemmar är inbjudna och som har rätt att fatta beslut om exempelvis stadgar och välja styrelse. Årsmötet hålls normalt en gång per år.

LOKALA SAMORGANISATIONER (LS) AV SAC SYNDIKALISTERNA

Arvidsjaurs LS Stationsgatan 20b 933 32 ARVIDSJAUR 070-59 39 185 arvidsjaurs.ls@sac.se	Gävle LS Nedre Bergsgatan 28 802 51 GÄVLE 026-450 45 40 gavle.ls@sac.se	Malmö LS Davidshallsgatan 4 211 45 MALMÖ 040-12 61 78 malmo.ls@sac.se	Trestads LS trestads.ls@sac.se
Dalarnas LS c/o Monika Fredriksson Falkgränd 8B 783 31 SÄTER 0250-51 40 40 dalarnas.ls@sac.se	Göteborgs LS Olof Palmes Plats 1 413 30 GÖTEBORG 031-711 96 08 goteborgs.ls@sac.se	Mellannorrlands LS Box 56 881 06 NÄSÅKER 076 207 82 91 sundsvalls.ls@sac.se	Umeå LS Piigatan 28 903 31 UMEÅ 090-77 21 00 umea.ls@sac.se
Enköping-Heby LS Rådmansgatan 8 B 749 49 ENKÖPING 070-564 62 57 enkoping-heby.ls@sac.se	Hudiksvalls LS Brändebo 115 820 62 BJURÅKER 0653-320 87 hudiksvalls.ls@sac.se	Norrköpings LS Olai Kyrkogata 5b 602 25 NORRKÖPING 072-027 80 26 norrkopings.ls@sac.se	Uppsala LS Svartbäcksgatan 97d kv 753 35 UPPSALA 018-69 46 89 upsala.ls@sac.se
Fruviks LS c/o JoF Tjärhovsgatan 44 116 28 STOCKHOLM fruviks.ls@sac.se	Karlstads LS karlstads.ls@sac.se	Nyköpings LS nykopings.ls@sac.se	Västerås LS Östermalmsgatan 10 722 14 VÄSTERÅS 072-026 74 80 vasteras.ls@sac.se
Gotlands LS Signalgatan 13 d 621 47 VISBY gotlands.ls@sac.se	Linköpings LS 073-581 99 84 linkopings.ls@sac.se	Sandvikens LS sandvikens.ls@sac.se	
	Luleå LS Box 32 971 02 LULEÅ lulea.ls@sac.se	Stockholms LS Sveavägen 98, 4 tr. 113 50 STOCKHOLM 08-658 62 69 stockholms.ls@sac.se	

DRIFTSEKTIONER, SYNDIKAT OCH DISTRIKT INOM SAC-FEDERATIONEN MED EGNA DIREKTKONTAKTUPPGIFTER

BYGG Solidariska byggare – Stockholms byggsyndikat byggsyndikatet.stockholm@sac.se	Malmö stadsarkivs syndikalistiska fackklubb stadsarkivsektionen.malmo@sac.se	Hovåsskolans driftsektion (Göteborgs LS) hsds.gbg@sac.se
HANDEL OCH SERVICE Driftsektionen MediCarrier (Stockholms LS) dsm.sthlm@sac.se	RENNHÅLLNING Solidariska städare – Stockholms städsyndikat stadsyndikatet.stockholm@sac.se	Göteborgs utbildningssyndikat utbildningssyndikatet.gbg@sac.se — <i>Universitetssektionen i Göteborg nås också via denna e-postadress</i>
HOTELL OCH RESTAURANG Stockholms Solidariska HoReKa-arbetersyndikat stockholms.ls@sac.se (ange syndikatet som mottagare); tel: 076-032 35 36	SOCIAL OCH VÅRD Stockholms social- och vårdsyndikat sov.sthlm@sac.se	Stockholms utbildningssyndikat utbildningssyndikatet.sthlm@sac.se — <i>Samtliga driftsektioner inom utbildningsbranschen i Stockholm nås också via denna e-postadress</i>
KULTUR OCH MEDIA CNEMA driftsektion (Norrköpings LS) dscnema.norrköping@sac.se	Solidariska vårdarbetare – Vårdsyndikatet Uppsala LS av SAC sov.upsala@sac.se	Umeå universitetssektion (Umeå LS) univ.sektionen.umea@sac.se
Driftsektionen på biblioteken i Södertälje (Stockholms LS) dsbs.sac@gmail.com	TRANSPORT Järnvägssektionen i väst jiv.ds@sac.se	Uppsala universitetssektion (Uppsala LS) uu.sektionen.upsala@sac.se
Driftsektionen SSB Järva (Stockholms LS) Stockholms Stadsbibliotek Järvaenheten kim.stockholm@sac.se	UTBILDNING Driftsektionen Glokala folkhögskolan (Malmö LS) malmo.ls@sac.se	DISTRIKT Stockholm-Gotlands distrikt stockholm.gotland.dk@sac.se
Klostret i Ystads driftsektion (Malmö LS) malmo.ls@sac.se	Driftsektionen Kvinnofolkohögskolan (Göteborgs LS) goteborgs.ls@sac.se	
	Driftsektion SLU (Sveriges lantbruksuniversitet) (Uppsala LS) dsslu@sac.se	

Vill ni att kontaktuppgifter till er verksamhet står med i Syndikalisten? Skicka ett mejl till **syndikalisten@sac.se**

SAC:S SEKRETARIAT
08-522 456 30
Telefontid: Tis-ons kl. 13-15
sekretariatet@sac.se

SAC:S KOMMITTÉER
Centralkommittén
ck@sac.se
IT- och webbkommittén
web.kom@sac.se
Rättskommittén
fs@sac.se
Arbetsgruppen för medlemsregistret
medlemsregistret@sac.se
Federativs förlagskommitté
kontakt@federativsforlag.se
Internationella kommittén
ik@sac.se

TIDNINGEN ARBETAREN
08-522 456 70
redaktionen@arbetaren.se

SAAK (A-KASSAN)
08-545 912 50
Telefontid:
Mån-tors kl. 9-12, fre kl. 13-15
kontakt@saak.se

JOE HILL-SÄLLSKAPET
info@joehill.se
www.joehill.se

SYNDIKALISTISKA KAMRATFÖRENINGEN
syndikalistkamrater@gmail.com

Behöver du lyssna på Syndikalisten?
Hör av dig! Det finns möjlighet att få tidningen inläst. Inläsare är Errol Tanriverdi, Linköpings LS.

Vill du ha Syndikalisten som pdf-fil istället?
Mejla till:
syndikalisten@sac.se

En del av innehållet finns också i Syndikalisten webbtidning:
syndikalisten.sac.se

#3/2026 Deadline för material till nästa nummer: 31 augusti.